

Nunanit allamiunut suliassaqarfik pillugu nassuiaat

NAALAKKERSUISUT

Inuussutissarsiornermut, Aatsitassaqarnermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik
Namminersorlutik Oqartussat

IMAASA ALLATTORSIMAFFIAT

1. AALLAQQAASIUT	3
1.1 Kalaallit Nunaannut sulisussanik tikerartitsineq	4
1.2 Suliassanik suliarinnittarneq	6
1.3 Isumalluutissanik atuineq – nunanit allamiunut tunngatillugu allaffissornikkut aqutsineq	8
1.4 Piffissami 2008-2013 nunanit allamiut amerlassusaat	8
1.5 Sulinermi avatangiisinik, aningaasarsianut atorfeqarnermilu atugassarititaasunik nakkutiginninneq	11
1.6 Pineqaatissiissutit	13
1.7 ILO-mi isumaqatigiissutit	13
1.8 Savalimmiuni ingerlatsinermit suleriaatsimut nutaamut tunngatillugu Isumaliutersuutit	14
2. AATSITASSANUT SULIASSAQARFIMMI SULISUSSANIK PISARIAQARTITSINEQ	17
2.1 Aatsitassanut suliassaqarfimmi sulisussanut qaammatit pingasut inorlugit nunamiittussanut tunngatillugu maleruagassat	18
2.2 Aatsitassanut suliassaqarfimmi sulisussanut qaammatit pingasut sinnerlugit nunamiittussanut tunngatillugu maleruagassat	18
2.3 Sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinik pisariaqartitsinermik Naatsorsuineq	19
2.4 Oqartussaasut eqaatsumik sullissinerisa pingaaruteqarnera	22
2.5 Batch atorlugu atorfinitsitsisarnerit	23
2.6 Isumalluutinik atuineq – aatsitassanut suliassaqarfimmut sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutit	24
3. NUNANIT ALLAMIUNUT SULIASSAQARFIMMI AAMMA KILLEQARFINNI NAKKUTIGINNINNERMI AKISUSSAAFFIMMIK TIGUSINISSAQ	26
3.1 Suliassaqarfiit 'Nunanit allamiunut suliassaqarfik aamma killeqarfinnik nakkutiginninneq'-rup ataaniittut	27
3.2 Nunamiinnissamut tunngasoq	27

3.3	Qimaasunut tunngasoq	28
3.4	Visum-imut tunngasoq	29
3.5	Killeqarfinni nakkutiginninneq – ilanngullugu Schengen-imi suleqatigiinneq	31
3.6	Nunani tamalaani pisussaaffiit	34
3.7	Akisussaaffimmik tigusinermi sunniutaasinnaasut	37
4.	EQIKKAANEQ	40
4.1	Inassuteqaatinut takussutissiaq aamma sulinerup ingerlaqqinnissaanut piffissanut pilersaarutit	40
5.	ATUAGASSIAT	47

1. AALLAQQAASIUT

Nunanit allamiunut suliassaqarfik pillugu nassuiaammut matumunnga tunngaviusoq, inuiaqatigiit kalaallit aatsitassanut suliassaqarfimmi takkuttussami avataaneersunik sulisoqarnissamut pisariaqartitsinerneersuuvoq. Aatsitassanut suliassaqarfik Kalaallit Nunaannit akisussaaffigineqalereerpoq, kisiannili nunanit allamiunut suliassaqarfik akisussaaffigineqarani. Danskit naalagaaffiat taamaattumik suli nunanit allamiunut suliassaqarfimmi oqartussaasuvoq, ilanngullugit sulisussanut nunat allamiunut sulinissamut, nunamiinnissamullu akuersissutinik tunniussisarneq.

Suliniutini angisuuni illulioriternernik sanaartornernillu suliassat pillugit Inatsisartut inatsisaata nr. 25, 18. december 2012-imeersup, Suliniutinut angisoorsuarnut inatsimmik taaneqartartup, Inatsisartunit akuerineqareernerata kingorna Danmarkimi oqallittoqalerpoq, Namminersorneq pillugu inatsit malillugu aatsitassanut suliassaqarfiup Kalaallit Nunaannit akisussaaffigineqalersimanera apeqqutaatinnagu, Danmarkimi Suliniutinut angisoorsuarnut inatsimmi siunertaasunut, tassalu Kalaallit Nunaanni aatsitassanut suliassaqarfimmi aningaasarsiornikkut piujuartitsisussamik periarfissiinissamut, annertuumik akimmisaartitseqataarusuttoqarneranik paasinarsisitsisumik: Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnikkut piujuartitsisumik aatsitassarsiorfiusumik pilersitsinissamik periarfissamut.

Akimmisaarutaasut nunanit allamiunut suliassaqarfimmi danskit inatsisaannik tunngaveqarput. Suliniutinut angisuunut inatsisip atuutsilerneranum atattillugu suliniutip angisuup sanaartorfiata nalaani sulinissamut najugaqarnissamullu akuersissutit pillugit Kalaallit Nunaannut danskit inatsisissaat pisariaqarneranik danskini Inatsisinik atortitsinerneq ministeraqarfimmit nalunaarutaasup nassatarisaanik danskini oqallinneq pingorpoq. 2013-imi Inatsisartut ukiaanerani ataatsimiinneranni saqqummiunneqartut suliniutinut inatsimmi allannguutaasumi Kalaallit Nunaanni sulisartut kattuffiisa aningaasarsianut atorfininnermilu atugassarititaasussanik isumaqatiginninniarsinnaatitaanerit pitsanngortinneqarpoq. UKA 2013-imi suliniutinut angisuunut inatsimmut allannguutissatut siunnersuut akuersissutigineqassappat malitsigisitamik nunanut allamiunut inatsisip iluarsinissaa pisariaqartinneqassaaq, taamaalilluni suliassaqarfimmi aamma tassani Kalaallit Nunaanni suliniutinik angisuunik piviusunngortitsinissamut pisariaqartitatut sinaakkutit pilersinneqassallutik.

Nassuiaammi matumani inuiaqatigiit kalaallit eqaatsumik sulisussarsisarnissamut, pingaartumik aatsitassanut suliassaqarfimmi, pisariaqartitsinerat taamaalillunilu sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinik pisariaqartitsineq tunngavigineqarpoq. Inatsisit, suleriaatsit aamma apeqqutit sulisussanik tikerartitsisarnermut tunngasut, pingaartumik suliniutit angisoorsuit eqqarsaatigalugit, kiisalu nunanit allamiunut suliassaqarfiup akisussaaffigineqalernerani sunniutaasinnaasut kingunerisinnaasaalu, ilanngullugit suliassaqarfiit akisussaaffimmi tigusinissamik piareersaarnermut atattillugu erseqqinnerusumik misissorneqartussat, tassani allaaserineqarput.

Nassuiaammi apeqqutit ilaqutariinnik ataatsimuulersitsinissamut sulianut tunngassuteqartut sammineqassanngillat, naak taama pisoqassappat suliata taamaattut nunanit allamiunut suliassaqarfiup

sinneranut ilanngullugit akisussaaffigineqalertussaassagaluartut¹, tassami namminersornermut inatsit naapertorlugu suliassa qarfiit avissartinneqarsinnaanngillat.

Tamatuma saniatigut nunanit allamiunut suliassa qarfimmi ingerlatsinerup allannguuteqarnerani aammalu akisussaaffimmik tigusermi isumalluutiniq atuinerup qaffaatissai, maannakkorpiaq tamanna ajornakusooraluartoq, nassuiaammi eqqoriarneqassapput.

1.1 Kalaallit Nunaannut sulisussanik tikerartitsineq

Kalaallit Nunaanni sulisussanik tikerartoqarnera, tamarmik immikkut suleriaaseqarfigineqartunut, tunngaviusumik marlunnut aggulunneqarpoq; Skandinaviami nunani naalagaaffimmi innuttaassuseqartut aamma sulisussat nunarsuarmi allaneersut.

Sulisussanut avataaniit tikerartunut tamaginnut – sivikitsuinnarmik sulillutik nunamiittartut ikinnerusut pinnagit² – taamaattoq Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersoq, sulisussat nunaqavissut nunami suliffissani inuttaqanngitsuni salliusussaataitanerannik qulakkeerisussa, atuuppoq.

Inatsit Kalaallit Nunaanni kommuninit ingerlanneqarpoq. Inatsimmi nassuiarneqarpoq, sulisussamik suliamut ilinniagaqarsimanngitsumik (tassalu ilinniarsimanngitsoq), mesterimi ilinniarsimaneremut nallersuuttumik suliamut ilinniarsimasumik, inuussutissarsiutinut tunngaviusumik ilinniarsimasumik imaluunniit STI-imi ilinniarsimasumik (assersuutigalugu assarsornermik ilinniagaqarsimasut), imaluunniit isumaginninnermi perorsaasutut, isumaginninnermi siunnersortitut aamma imarsiornermi ilinniagaqarsimasumik atorfinitsitsisoqassappat, kommunimut akuersissummik piniartoqartassasoq. Pisuni allani tamaginni kommunimi sulisussanik avataaniit tikittunik atorfinitsitsinissamut akuersissummik piniartoqartartussa *anngilaq*, kiisinnili suli sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik pisariaqartitsisoqartoqarsimasinnaavoq.

Nunanit Skandinaviamiittunit innuttaassuseqartut

Skandinaviami nunani naalagaaffimmi innuttaassuseqartut – Islandimeersut, Norgemeersut, Sverigemeersut, Finlandimeersullu – Nunanit allamiunut inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutsilernera pillugu Kunngip Peqqussutaa nr. 150, 2001-imeersumi § 1 aamma § 14, imm. 1, nr. 1 malillugit sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik *peqaratik* Kalaallit Nunaanni killilersorneqanngitsumik sulisunngorsinnaapput. Nunani avannarlerni pas-ip peqatigiiffigineqarneranut isumaqatigiissummut tamanna ilaavoq.

Taamaattoq atorfik suliamut ilinniarsimasunik matuma siuliani taaneqartunik isumagineqartussaasimappat, sulisitsisut atorfiup sulisussamik nunaqavissumik inuttalernerneqarnissaa siunertaralugu kommunimi

¹ Ilaqtariinnik ataatsimuulersitsiniarnermi suliat ullumikkut danskit Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfiani suliarineqartarput aammalu suliassat nunanit allamiunut tunngasut allat assigalugit Inuussutissarsiortneremut, Aatsitassa qarneremut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmut tusarniaassutigineqartarlutik.

² Sulisartut ilai, aamma nunanit Nunat avannarliit avataaniittuneersut, sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik qinnuteqaratik Kalaallit Nunaanni qaammatit pingasut tikillugit sulinissamut pisinnaatitaaffeqarput. Tassani pineqarput aatsitassanut suliassa qarfimmi sulisussat, ilisimatut, oqalugiartussat, eqqumiitsuliortut, filmiliortartut, akissarsiutigalugu timersortartut, suliffeqarfinnit aallartitat, ikkussuisartut, siunnersortit aamma teknikkikkut suliassa qarfiit iluini ilitsersuisartut, kiisalu inuit nunanit allamiuni Kalaallit Nunaanni qaammatit pingasut tikillugit tikeraartuni illulerinnermi atorfeqartut.

suliffissarsiuussisarfirmut saaffiginnittartussaapput. Suliffissarsiuussisarfik tamatuma kingorna nunami suliffissarsiuussisarfinnut allanut attaveqassaaq. Ullut 14-it iluanni sulisussamik nunaqavissumik nassaarnissaq ajornarsimappat, sulisitsisoq sulisussanik Skandinaviap sinneraneersunit tikisitsinnaavoq.

Skandinaviami nunami innuttaassuseqartut – Islandimit, Norgemit, Sverigemit, Finlandimit Danmarkimiillu – Kalaallit Nunaannut killilersorneqanngitsumik tikisinnaapput, aammalu taakkua nunamiinnerat sulinermilu atugaat nalunaarsorneqarneq ajorput. Nunat Avannarlarmiut Kalaallit Nunaanni akileraarutinik ullormit siullermit akiliisarput. Najugaqarnerat qaammatit arfinillit inorpagit akileraartitaasarnissaq killegarpoq, qaammatillu arfinillit sinnersimappagit tamakkiisumik akileraartoqassaaq. Taamaattumik Nunat Avannarlarmiut AKILERAARTARNERMIT paasissutissat aqutugalugit malinnaaffigineqarsinnaapput. Nunanit avannarlernit sulisussat tikerarnerat immikkoortoq 1.4-imi Takussutissiaq 2-imi takuneqarsinnaavoq.

Nunarsuarmi allaniit sulisussat

Nunarsuarmi allani naalagaaffimmi innuttaassuseqartut Kalaallit Nunaannut tikinnissartik sioqqullugu nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissummik qinnuteqartussaapput, aamma pingaarnertut maleruagassat visumimik qinnuteqartartussaapput.

Sulisitsisut sulisussanik nunanit nunani avannarlerni pas-imut peqatigiinnerup avataaneersunit tikisitsinissamik kissaateqartut, atorfirmut immikkoortut matuma siuliani taaneqartut atuussimappata, Inatsisartut peqqussutaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersoq naapertorlugu atorfiup sulisussamik nunaqavissumik inuttalerneqarnissaa siunertarlugu kommunimi suliffissarsiuussisarfirmut saaffiginnittassapput. Tamatuma kingorna suliffissarsiuussisarfiup atorfik inuttaqanngitsoq pillugu nunami suliffissarsiuussisarfiit allat attaveqarfigissavai. Sulisussamik nunaqavissumik pissarsisoqarsinnaappat akuersissummik tunniussisoqarsinnaanngilaq. Sulisussamik pissarsisoqarsinnaasimangippat, suliffeqarfik qinnuteqartumut nunanit allameersumut isumaqatigiissusiorsinnaavoq. Isumaqatigiissut uppernarsaatinut sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik qinnuteqaammut ilanngunneqartussanut ilaavoq pingaaruteqartoq.

Suliffissarsiuussisarfirmut suliffeqarfimmut ullut 14-it sinnerlugit akissuteqartoqarsimangippat, tamanna suliffeqarfiup sulisussamik avataaniit tikisinneqartumik atorfinitsitsinissaanut kommunimit akuersissutaasutut paasineqassaaq. Kommunit saaffiginnissutitut qisuariangitsut, imaluunniit kingusinaartumik qisuariartut nunanit allanit sulisartut tikisinnissaannut taamaaliinnartumik akuersissanerini isumaqarpoq.

INASSUTEQAAT

> Inassutigineqarpoq sulisussat nunaqavissut annertunerusumik salliutinneqarnissaat aamma ataatsimoorussamik tamanut ammasumik suliffissanut, nittartakkamik suliffeqarfiit atorfinnik inuttassarsiuillutik allagarsiissutaannut, nunaqavissunik suliffeqanngitsunik pissarsiorluni apeqqutillisarnermut, atorfiit inuttaqanngitsut kommunit Suliffissarsiuussisarfiinut nalunaarutigisarnerinut aamma suliassaqarfimmi maleruagassanut tunngatillugu ilitersuinernut eqiteruffiusussamik pilersitsinikkut annertunerusumik nakkutiginninnissaq, Kalaallit Nunnaanni nunami namminermit suliffeqarnermi siunnersuisooqatigiit qulakkiissagaat.

Sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik qinnuteqartarneq

Sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik qinnuteqarnermi qinnuteqartup ilanngullugit nassiutissavai;

- **Kommunimit akuersissut.** Kommuni sulinermini najugassaa, Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersoq naapertorlugu sulisussanik avataaniit tikisitsinissaq pillugu akuersisimavoq.

- **Atorfininnermi isumaqatigiissut.** Isumaqatigiissutip imaarisai assersuutigalugu sulinngiffeqarnissamut pisinnaatitaanermut, napparsimanermi pissutsinut, ineqarnermut akiliisarnermut kiisalu aningaasarsiat annertussusaannut tunngatillugu nalinginnaasumik aningaasarsiaqarnermi sulinermilu atugassarititaasunik takutitsissapput.
- **Ilinniarsimanermut uppersarsaat.** Immikkut piginnaaneqarneq tunngavigalugu atorfinitsisisoqarsimappat, qinnuteqartup ilinniagaqarsimanera uppersarsaateqartinneqassaaq.
- **Ineqarnermut uppersarsaat.** Ineqarnermut pissutsit akuersarneqarsinnaasuussapput.
- **Kinaassutsimut allagartat.** Qinnuteqartup pas-iata assilinera ilanngunneqassaaq.

Sulisitsisoq *pinnani*, kisiannili sulisussaq nammineerluni sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik qinnuteqaammik nunanit allamiunut oqartussaasunut tunniussissaaq. Qinnuteqaat Kalaallit Nunaanni politiit (pingaartumik atorneqartarpoq nunanit allamioq nunameereersimappat, assersuutigalugu sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinik sivitsuinermi) imaluunniit toqqaannartumik Danmarkimi Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfik aqutugalugit nassiunneqassaaq.

1.2 Suliassanik suliarinnittarneq

Nunanit allamiut Kalaallit-nunani sulisinnaanissamut – aamma/imaluunniit nunamiinnissamut akuersissutinik qinnuteqaataat Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfiup suliarisarpai. Namminersorlutik Oqartussani Inuusutissarsiornermut, Aatsitassanut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfiup paasisutissat pisariaqartitit politiiniit imaluunniit akileraarutinut oqartussaasunit pissarsiarisarpai. Suliassaqarfimmi matumani taamatut ingerlariaaseqarnerup tunuliaqutaa peqqussummi 1994-imeersumi, tassa Pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaanni, §§ 28 aamma 29, tassa paasisutissanik ingerlatseqqittarnermut tunngasuni allaqqavoq. Aalajangersakkap aalajangersarpaa paasisutissat kisimiilluni pigisassat isertuuttariaqartullu aatsaallu oqartussaasunit susasaqartunit paasisutissat ingerlateqqinneqarsinnaasut aalajangerpassuk, taamaattorli Namminersorlutik Oqartussat suliassamik taamaattumik suliarinnissamut pisinnaatitaaffeqanngilaq – tassa Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfiup Danmarkimiittup suliassaq tamanna ingerlammagu.

Aammattaaq suliami siusinnerusukkut allagaataasimasunut Naalackersuisoqarfik takunnissinnaanngilaq, assersuutigalugu tassunga atatillugit siusinnerusukkut qinnuteqaatit imaluunniit uppersarsaatit, aammalu naalackersuisoqarfimmik tusarniaanermut atatillugu paasisutissat pingaarutillit kisiisa Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfiup nassiutissavai.

Tusarniaanermi kommuuni sulisussanik tikisitsinissamut akuersissuteqarsimanersoq, atorfininnermut isumaqatigiissummi Kalaallit Nunaanni nalinginnaasumik aningaasarsianut sulinernullu atugassarititaasut allasimanersut, qinnuteqartup kinaassusaa, inissaqartoq aammalu qinnuteqaat tamakkiisumik isigalugu tamakkiisuusoq misissornissaa siunertaralugu, Naalackersuisoqarfiup qinnuteqaat misissortarpaa.

Naalackersuisoqarfiup tusarniaanermut akissuteqaateqareernerani Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfiup Namminersorlutik Oqartussat akissuteqaat pillugu *nalunaarfiginagit*, qinnuteqaat akuerineqartoq imaluunniit itigartinneqartoq qinnuteqartoq nalunaarfigisarpaa. Najugaqarnissamik akuersissutinik tunniussat agguataarnerinik kinaassutsinik isertuisunik takussutissanik akuttussusilikkamik nassiussisoqartarnissamik

2013-imi ukiup affaani siullermi Naalackersuisoqarfiup Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfik isumaqatigiissuteqarfigisimavaa. Taamaattumik Naalackersuisoqarfik akuersissuteqarnermik/itigartitsineramik nalunaarutigineqartarnermik ilisimasaqanngilaq, tamanna qinnuteqartup aamma oqartussaasup suliamik suliarinnittup akornanni suliassatut isigineqarnera pissutigalugu.

Takussutissiaq 1. Sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinut tunngatillugu Naalackersuisoqarfimmi tusarniaassutigineqartut suliat amerlassusaat 2010-2012

	2010	2011	2012
Tusarniaanermut akissuteqaatit amerlassusaat	265	413	329

Najoqqutarisag: Inuussutissarsiornermut, Aatsitassaqarnermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik

Takussutissiaq 2. Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfimmit qinnuteqaammut akuersaartumik akissutisisimasut qinnuteqartut amerlassusii

	2010	2011	2012
Akuersaartumik akissutit amerlassusii	114	169	147

Najoqqutarisag: Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfik

Takussutissiaq 1-imi takuneqarsinnaasutut, sulinissamut akuersissutit tusarniaassutigineqartut Naalackersuisoqarfiup Nunanit allamiunut aqutsisoqarfimmit tigusimasaasa amerlassusaat 2010-imiit 2011-imumt amerlisimapput aammalu 2012-imi ikileqqissimallutik. Takussutissiami sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinut aamma ilaqutariinnik ataatsimuulersitsinissamut sulianut tunngasut tusarniaanerit tamarmik ilaapput. Kisitsisini qinnuteqaatit nutaat aamma sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinik sivitsuinissamut qinnuteqaatit, kiisalu piffissami killilerneqanngitsumi nunamiinnissamut qinnuteqaatit (amerlanertigut ataavartumik nunamiinnissamik taagorneqartut) ilaapput. Qinnuteqartut akuersissuteqarfigineqartut amerlassusaat aalaakkaakannerlutik ukumut 150-t missaaniikkajupput.

Sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutit pillugit tusarniaanerit 2012-imi akissuteqarfigineqarsimasut, pingaartumik takornariartitsisarnermi, akunnittarfinnut neriniartarfinnullu suliassaqarfimmi, aatsitassanut sanaartornermullu suliassaqarfimmi, ilinniartitaanermut suliassaqarfimmi kiisalu kiffartuussinermut suliassaqarfimmi, ilanngullugit eqqiaaneq aamma illumi ikiorteqarneq, atorfinitsitsineranut tunngassuteqarput. Sulisussat avataaniit tikisinneqartut amerlanerpaartaat ilinniagaqarsimasuunngillat.

Takussutissiaq 2-mi takuneqarsinnaasutut qinnuteqaatit amerlassusaannut naleqqiullugit sulinissamik najugaqarnissamillu akuersissutit pillugit qinnuteqartunut, ilanngullugit Ilaqtariinnik ataatsimuulersitsinissamut sulianut akuersaartumik akissutit amerlassusaat ikinneralaarsuupput.

Sulianik suliarinnittarnerup sivilissusai

Qinnuteqartup tungaaniit isigalugu oqartussaasunut tunniussinermit – tassa Kalaalaallit-nunaanni politiinut imaluunniit Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfimmut - aalajangiinermik nalunaaruteqarnermut piffissap ingerlasarnera pingaaruteqarpoq. Matuma suliani nassuiarneqartutut, naak arlalippassuit kukkullutik taamatut isumaqartaraluartut, Naalakkersuisoqarfik suliassaqarfimmi suliassanik suliarinninnissamut oqartussaasuunngilaq. Sulianik suliarinnittarnermut piffissaq tamakkiisoq oqartussaasuni assigiinngitsuni sulianik suliarinnittarnermut piffissamik atorineqartumik aalajangerneqartarpoq.

2013-imi apriliimi suliassaqarfimmi sukaterinissamik politikikkut kissaateqarnerup naammasineqarnissaa siunertaralugu, Naalakkersuisoqarfik suleriaatsimi sunniuteqarluarnerulersaavoq, tassani ilaatigut suliat sulisussanik ilinniagaqarsimanngitsunik tikisitsisarnermut tunngassuteqartut ikilisinniarnearlutik, ilaatigullu qinnuteqartut utaqqinermit piffissaq atortagaat sapinngisamik sivikillisinniarnearluni. Suliffeqarfiup iluani sulianik suliarinnittartunut nutaamik ilitsersuusiortoqarpoq, allakkanut immersugassanik assigiissaakkanik suliaqartoqarluni, minnerpaamik aaqqiissutaasussanut takussutissiortoqarluni aammalu sulianik sulinermit ingerlariaatsit sukaterneqarlutik. Naalakkersuisoqarfiup annertuumik sunniuteqarluarnerulerneq piviusunngortereerpa, naatsorsuutigalugulu siunissamut tunngatillugu tusarniaanissamut noqqaassutit tamaasa ullut 14-it iluini suliarisarnissaat, qaqutiguunngitsukkullu sukkanerusumik.

Sullissinissamik anguniakkatut taasanik – tassalu suliassanik suliarinnittarnerup qanoq sivilutiginissaanut sivilunerpaaffissat – Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfiup aamma aalajangersaavigisimavai. Sullissinissamik anguniagaq 1. september 2013-imiit siullermeertumik qinnuteqaatinut aamma sivitsuinissaq pillugu qinnuteqaatinut suliarinninnissamut qaammatinut pingasunut, aammalu piffissami killeqanngitsumi najugaqarnissaq pillugu suliassat suliarinissaannut qaammatinut arfineq-marlunnut aalajangerneqarput. Sullissinissamik anguniagaq sulinissamut najugaqarnissamullu akuersissutinut aammalu ilaqtariinnik ataatsimuulersitsinissamut sulianut tunngasutut qinnuteqaatinut tunngapput.

Qinnuteqaatit tamakkiisumik ilisimatitsiffiusutut piffissamit sullissinissamik anguniagaq aalajangersarneqassaaq. Tassalu qinnuteqaat eqqortumik ilusiligaallunilu allagaatinik pisariaqartitanik imaqaassaaq. Tiguneqarnermini qinnuteqaat naammanngippat qinnuteqaatip tamakkiisumik ilisimatitsissutinik imaqalerlunilu suliarineqarnissaanut piffissami piareersimalerfiani sullissinissamik anguniagaq aatsaat naatsorsuutigineqassaaq.

INASSUTEQAAT

> Assersuutigalugu nunanit allamiunit paasissutissiivittut nittartakkamit UIP-mit (UdlændingInformationsPortalenimit) attaveqarfikkut Naalakkersuisoqarfimmi tusarniaanermut atatillugu Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfimmit qinnuteqartuusumut, imaluunniit maannakkut qinnuteqaatit suliamut uppersaassutinut tamanut attaveqarnissaminik Naalakkersuisoqarfik kissaateqarpoq.

1.3 Isumalluutissanik atuineq – nunanit allamiunut tunngatillugu allaffissornikkut aqutsineq

Naalackersuisoqarfimmi maannakkut ingerlatsivimmi suleriaaseq atuutsillugu, ukiumut qinnuteqaatit 350-it missaanniittut tusarniaanermi akissuteqarfigineqartarneranni aammalu kommunit ingerlaavartumik Naalackersuisoqarfiup sulisuinit ilitserorneqartarneranni, maannakkut isumalluutininik atuisarneq ilimagineqarpoq ukiumi sulisussap piffissaq tamaat tamakkiisumik sulisartup ataatsip sinnersimalaassagaa (ukiumut 0,6 mio kr. missaanni).

Tassunga ilanngunneqassaaq sulisussanik avataaniit tikisitsinissamut akuersissutinik qinnuteqaatinik suliarinninnermut kommunit isumalluutininik atuisarnerat aammalu Kalaallit Nunaanni politii ilitseruinermik, qinnuteqaatinik nakkutiginninnermik aammalu Nunanit allamiunut aqutsisoqarfimmut nassiusinermik suliaqartarnerat.

Ingerlatsivimmi suleriaatsimik allannguinerit, assersuutigalugu kommuninut, innuttaasunut suliffeqarfinnullu ilitseruinerup aallunneqarnerulernera, nunami namminerit Suliffissanut nittartakkamut atatillugu suleriaatsit nutaat, sulinerup ingerlaarnerani periaatsit nutaat pillugit Danmarkimi Nunanit allamiunut aqutsisoqarfimmut isumaqatigiissuteqarnerit il.il., isumalluutininik atuinermi annertunerulersitsisussaapput, pingaartumik piffissami allannguutit piviusunngortinneqarfissaanni. Ingerlatsivimmi suleriaatsip maannakkut atuuttut iluani ukiumut sulisussat piffissaq tamakkiisoq sulisartup ataatsip missaaniq – katillugit 2 mio kr. missaanni qaffassasoq nalilerneqarpoq.

Aatsitassarsiornermut suliassami ataatsimi arlalinniluunniit sanaartornermut immikkoortumut atatillugu qinnuteqaatit amerlassusaanni allannguutaasut, ingerlatsivimmi annertooujussuarmik nanertuisussaapput. Isumalluutininik atuinermik naatsorsuinerit apequtaassapput Nunanit allamiunut aqutsisoqarfimmut isumaqatigiissuteqarnerit, sulisussat avataaneersussat nuna angerlarsimaffigisaat, piffissap atorfeqarfiussap siviussusaa, sulisussat kaaviiartinneqartut, angerlamut angalanissamut akuersissutit il.il. Tamatuma allaaserineqarneranut takuuk kapitali 2.

1.4 Piffissami 2008-2013 nunanit allamiut amerlassusaat

Kalaallit Nunaanni nunani allani naalagaaffimmi innuttaassuseqartut amerlassusaat 2008-miilli marloriaatinngungajallutik amerlassuseqalersimapput. Immikkoortumi matumani Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik najugaqartut nunani allani naalagaaffimmi innuttaassuseqartut amerlassusaat, inuit tunuliaqutaat nunarsuup ilaanut immikkoortiterlugit, kiisalu nunanit allamiut suliaqarfinnut immikkoortiterlugit suliffeqarfii nassuiarneqassapput.

Nalunaarsukkat imaaliannaartumik assersuunneqarsinnaannginneri allanneqassaaq, nalunaarsueriaatsit assigiinngitsupilussueneri pissutigalugit. Nalunaarsueriaatsit akornanni assigiinngiaassutsitigut takussutissat imaaliannaq assersuunneqarsinnaannginnerinik kinguneqarpoq, tamarmilli immikkut nunanit allamiutit tikisitatut sulisartunut tamakkerlugu isiginninnermut ilapittuissallutik.

Takussutissiaq 3-mi takuneqarsinnaavoq ulloq 1. januar 2013 nunani allani naalagaaffimmi innuttaassuseqartut Kalaallit Nunaaniittut 978-it nalunaarsorneqarsimasut. Ukiuni kingulliunerusuni qaffannera pingaartumik naalagaaffimmi innuttaassuseqartut Nunanit avannarlerneersut aamma Asien-imeersut akornanni pisimavoq. Amerlassusaat ukiut tamaasa ulloq 1. januar naatsorsorneqartarpoq, aammalu inuit aatsaat ukioq ataaseq tamakkiisoq Kalaallit Nunaanneereersimasut ulloq taanna aallartiffigitillugu nalunaarsorneqartarput.

Taamaattumik ilimagineqartariaqarpoq nunanit allamiut Kalaallit Nunaanni nunassissimasut amerlassusaat takussutissiami matuma kingulianiittumi takutinneqartumit qaffasinnerusoq. Procentingorlugu naatsorsuineri Kalaallit Nunaanni innuttaasut 2 %-iannit ikinnerusut nunani allani naalagaaffimmi innuttaassuseqartuupput. Danmarkimi kisitsit 2012-imi 10 %-ip missaaniippoq.

Takussutissiaq 3. Nunani allani naalagaaffimmi innuttaassuseqartut Kalaallit Nunaanniittut amerlassusaat, 2008-2013³

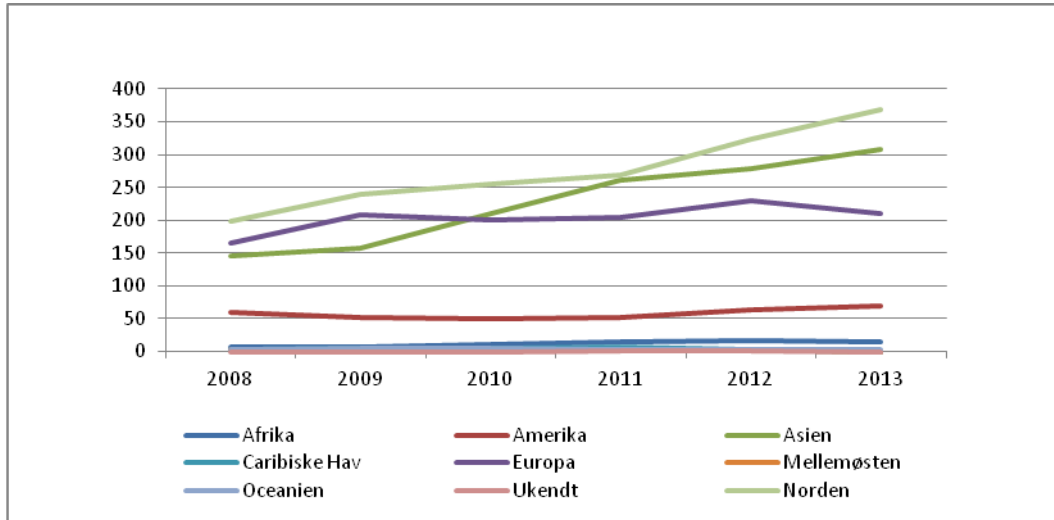
Nunarsuup ilaani	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Afrika	6	7	10	15	16	15
Amerika	59	51	50	51	63	70
Asien	146	158	210	262	279	308
Caribiap Imartaa	2	5	5	6	3	-
Europa	165	209	200	204	230	211
Kangia qiterleq	3	2	2	2	2	-
Oceanien	2	4	4	2	3	2
Nunami suminganeerfia ilisimaneqanngitsoq	0	0	0	1	1	-
Nunat avannarliit	198	240	255	268	323	369
Katillugit	581*	676*	736*	811*	920*	978*

Najoqqutarisaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, immikkut naatsorsuineq. * Kisitsimmi nunani allani naalagaaffimmi innuttaassuseqartut qaammatisiutit malillugit ukioq siulia tamaat Kalaallit Nunaanniissimasut takutinneqarput, ukiumi pineqartumi 1. januar naatsorsugaallutik.

Ilusiliaq 1-imi takuneqarsinnaavoq Takussutissiaq 2-imi paasissutissat titartaganngorlugu ilusiliatut inissinneqarneri, tassani innuttaasut suminganeerfiini marlunni qaffariarneq, tassalu Nunanit avannarlernit aamma Asien-imit ersarissumik takuneqarsinnaalluni. Taamaattorli suli kisitsisit annikitsuaraannaapput.

³ Naalagaaffimmi innuttaassuseqarnermik nalunaarsuineq ingerlaavartumik nutarterneqartarpoq. Nunani allani naalagaaffimmi innuttaassuseqartut amerlassusaat, nunanit allamiunut suliassanut tunngatillugu tusarniaanerit amerlassusaannut imaluunniit pingaarnertut suliffiusut amerlassusaannut toqqaannartumik sanilliunneqarsinnaanngillat. Naalagaaffimmi innuttaassuseqartut nalunaarsorneqassagunik qaammatisiutit malillugit ukiup siulia tamaat najugaqarsimasariaqarput. Tusarniaanerit amerlassusaanni taamaallaat suliassat qassit nassiunneqarsimanersut takuneqarsinnaavoq, qinnuteqartut akuerineqarsimanersut takuneqarsinnaanani. Pingaarnertut suliffiusumi sulisut amerlassusaat ataani nassuiaammi 4-imi nassuiarneqartut naatsorsorneqartarpoq. Naatsorsueriaatsit allanngorarnerisa kingunerisaanik takussutissiat pingasut taakkua imaaliillaanaq imminnut sanilliunneqarsinnaanngillat, kisiannili tamarmik immikkut sulisussat tikerartinneqartut takulertorneqarsinnaanerannut iluaqutaallutik.

Ilusiliaq 1. Ukiumut agguaqatigiissillugu inuit amerlassusaat nunarsuup ilaannut agguarlugit

Najoqqutarisaaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, immikkut naatsorsuineq

Takussutissiaq 4-mi ukiuni 2009-2011-imi nunani allani naalagaaffimmi innuttaassuseqartut suliffigisimasaat pingaarnerit takutinneqarpoq. Takussutissiami takuneqarsinnaasutut naalagaaffimmi innuttaassuseqartut Asien-imeersut amerlinerpaajusimapput, taakkualu pingaartumik akunnittarfinnut neriniartarfinnullu suliassaqarfimmi sulisuupput. Naalagaaffimmi innuttaassuseqartut Nunanit avannarlerneersut pingaartumik assartuussinermut suliassaqarfimmi sulisuupput.

Takussutissiaq 4. Ukiuni 2009-2011-imi qaammammut agguaqatigiissillugu pingaarnertut suliffiusuni nunat allamiut amerlassusaat⁴

Ukioq	Suliassa qarfik	Nunat avannarliit	Europa	Afrika	Amerika	Asien	Oceanien	Katillugit
2009	Tamarmik	86	64	3	17	101	0	271
	Illulortiterneq & sanaartorneq	8	16	0	1	1	0	26
	Aalisarneq	1	0	0	0	1	0	2
	Niuerneq aamma iluarsaassisarneq	6	1	0	0	9	0	16
	Suliffissuaqarneq	2	0	0	0	1	0	3
	Pisortat allaffii aamma kiffartuussineq	21	28	2	10	6	0	67
	Assartuussineq	38	8	0	1	4	0	51
	Akunnittarfiit aamma neriniartarfiit	4	5	0	1	72	0	82
	Suliassa qarfiit allat	7	6	1	3	6	0	23
2010	Tamarmik	95	71	4	19	125	0	314
	Illulortiterneq & sanaartorneq	13	13	0	2	3	0	31
	Aalisarneq	3	0	0	0	1	0	4
	Niuerneq aamma iluarsaassisarneq	7	1	0	0	12	0	20
	Suliffissuaqarneq	1	0	0	0	1	0	2
	Pisortat allaffii aamma kiffartuussineq	24	29	2	11	9	0	75
	Assartuussineq	35	8	0	2	8	0	53
	Akunnittarfiit aamma neriniartarfiit	4	12	0	0	77	0	93
	Suliassa qarfiit allat	8	8	2	3	15	0	36
2011	Tamarmik	100	66	9	18	158	0	351
	Illulortiterneq & sanaartorneq	9	8	0	3	3	0	23
	Aalisarneq	3	0	0	0	1	0	4
	Niuerneq aamma iluarsaassisarneq	8	2	1	0	20	0	31
	Suliffissuaqarneq	1	0	0	0	0	0	1
	Pisortat allaffii aamma kiffartuussineq	28	29	4	11	9	0	81
	Assartuussineq	37	10	0	1	9	0	57
	Akunnittarfiit aamma neriniartarfiit	5	10	1	0	86	0	102
	Suliassa qarfiit allat	9	8	4	3	30	0	54

Najoqqutarisaaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, immikkut naatsorsuineq

⁴ Kisitsisit kingullit. Paasissutissat 2012-imeersut aamma 2013-imeersut suli pigineqanngillat. Nunani allani naalagaaffimmi innuttaassuseqartut suliassa qarfinnut agguataarneqarnerat, suliffe qarfiit Akileraartarnermut aqutsiso qarfinnut nalunaarutaat tunngavigalugit sularineqarpoq aammalu suliffe qarfinnut tamaginnut qaammatinut katittarlugit tulleriissaartumik naatsorsorneqarlutik. Qaammammut naatsorsuineq suliffe qarfiit ataasiakkaat qaammammut ataatsimut katillugit aningaasarsianut aningaasartuutaannik taamaalillunilu sulisut amerlassusaannik ima qarpoq. Pingaarnertut suliffinni sulisut amerlassusaat imatut nassuiarneqarpoq, inuk qaammammi aalajangersimasumi sulisuusoq, inuk ukiup naanerani minnerpaamik 15-lereersimappat, inuk akissarsiaqarluni sulisimasoq imaluunniit qaammaammi pineqartumi inuussutissarsiornermut tunngasumik allatut isertitassa qarfimappat aammalu suliqaarnermit taassumanga akissarsiasat minnerpaamik aningaasartanut, nalunaaquttap akunnerini arfineq pingasuni piffissami tassani SIK-p aamma Naalakkersuisut akornanni isumaqatigiissutit atuuttut malillugit sulinermi ilinniarsimasuunngitsunut aningaasarsiat minnerpaaffissaannut naapertuuttumik nalunaaquttap akunneranut akissarsiaqarnermut naapertuussimapat.

1.5 Sulinermi avatangiisinik, aningaasarsianut atorfeqarnermilu atugassarititaasunik nakkutiginninneq

Ukiuni 2004-2007-imi nunanit siusinnerusukkut kangiamiuusimasunik arfineq pingasunik EU-p annertusineranut atatillugu, sulisunut avataaneersunut aningaasarsianut sulinermilu atugassarititaasut malinneqarnissaat suli annertunerusumik Nunani avannarlerni eqqumaffigineqalerpoq. Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisooqatigiivisa paasiniaanera 2008-meersoq⁵ malillugu, sulisartut nuttarsinnaassusaat nunani tiguisimasuni aningaasaqarnikkut pitsaasumik iluaqutaasimavoq.

Nunani avannarlerni sullivinnik il.il. nakkutillineq ingerlanneqartarpoq, tamatumani peqataasarluni Sullivinnut nakkutillisoqarfik, taanna peqqinnissamut, avatangiisinut isumannaallisaanermullu maleruagassanik, piffissaq suliffiusussa q pillugu aamma ineqarnerup pitsaassusaanut maleruagassanik nakkutiginnittooreemat. Nunani avannarlerni nunat ilaanni Sullivinnut nakkutillisoqarfiup aamma aningaasarsiaqarnermut tunngasut nakkutigisarpai, kisianni Danmarkimi taamaagani. Danmarkimi Sullivinnut nakkutillisoqarfik ullumikkut Kalaallit Nunaanni nakkutillissusaatitavoq, aammalu suliassaq taanna Nuummi nakkutillisuut allaffiannit isumagineqarluni.

Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisooqatigiivi 2013-imi Sullivinnut nakkutillisoqarfiup nunani avannarlerni inuiaqatigiinni appasinnerusumik inissimatitsinermik akiuiniarnermi suliqarnermi inissimaneranik nalilersueqqissaarnermik suliqarput⁶. Tassani paasineqarpoq oqaaseq inuiaqatigiinni appasinnerusumik inissimatitsineq, assigiiaartumik taaguutaanngitsoq, aammalu nalinginnaasumik sulisunut avataaneersunut *anigaasarsianut atorfeqarnermilu atugassarititaasunut akuersaaruminaatsunut* atorfeqartarpoq, kisiannili suna akuersaaruminaatsuunersoq, taamaalillunilu inuiaqatigiinni appasinnerusumik inissimatitsineq qanoq paasisariaqarnersoq, nunat akornanni aammalu nunani suliassaqarfiit akornanni assigiinngisitaarpoq. Oqariaaseq aamma suliffeqarnermi illuatungeriinni assigiinngitsumik paasineqartarpoq aammalu politikikkut sumi inissisimaffik apeqqutaasarluni. Tassalu taaguut assigiimmik paasineqartanngilaq.

Kalaallit Nunaanni Sullivinnut nakkutillisuut aamma Sulinermit avatangiisinut siunnersuisooqatigiit

Sullivinnut nakkutillisoqarfiup pingaarnertut suliassaraa, sulinermi avatangiisinut inatsimmik nakkutillinissaq, kisiannili aningaasarsianut tunngasunut nakkutiginninnermut tunngatillugu atuuffeqarani.

Danmarkimi politiit, AKILERAARTARFIUP aamma Danmarkimi Sullivinnut nakkutillisoqarfiup akornanni suliqarnermik suleqatigiinneq aallartinneqarsimavoq, tassani ilaatigut sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutit, akileraartarnermut tunngasut aamma sulinermi avatangiisit ataatsimoorluni nakkutillinermi misissorneqartarlutik. Kalaallit Nunaanni nakkutillisarneq taamaattoq AKILERAARTARFIUP, Kalaallit Nunaanni Politiit aamma Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfiup akornanni suleqatigiinnikkut pilersinneqassaaq, kisiannili ullumikkut Kalaallit Nunaanni Sullivinnut nakkutillisoqarfiup sulineranut tamanna ilaanani.

Tamatuma saniatigut Sullivinnut nakkutillisoqarfik Kalaallit Nunaanni Sulinermi avatangiisinut siunnersuisooqatigiit, nakkutillinerup aqqissuunneqarneranut isummarsueqataasartut aammalu assersuutigalugu sulinermi avatangiisinut maleruagassanik allannguinnissamut, aamma Kalaallit Nunaanni, pisariaqartitsineq pillugu Danmarkimi suliffisaqartitsinermit ministerimut siunnersuisartuusut, aqqutigalugit

⁵ J. E. Dølvik & L. Eldring: " EU-mi nunanit nutaanit Nunanut avannarlernut sulisartut nuttarternerat – ineriartornermi ersiutit sunniutaasullu " (2008)

⁶ L. Eldring, K. Ahlberg & K. Pedersen: " Inuiaqatigiinni appasinnerusumik inissimatitsinermik akiuiniarnermi Suliffinnik nakkutillisoqarfiup inissisimaffii, periaasii sakkussaalu: Nunani avannarlerni misiliutitut misissuineq " (2013)

politikkikkut periaatsimik aamma suliffeqarnermi illuatungeriinnik ataatsimut sunniuteqaqatigiissitsisarpoq. Sulinermi avatangiisinut siunnersuisooqatigiit aamma misissueqqissaarnernik aammalu ineriartortitsinermut ingerlatassanik aallartitsisinnaapput aammalu suliassaqarfiit immikkuullarissut iluanni inatsisini allannguteqartitsinissamut suliniutinullu oqaaseqaateqarsinnaalluni.

INASSUTEQAAT

> Sullivinnut Nakkutilliisoqarfiup, Kalaallit Nunaanni Politiit, AKILERAARTARFIUP, Udlændingestyrelsen aamma Naalakkersuisoqarfiup akornanni suleqatigiinnikkut takusaasarnernup, ilitsersuisarnernup, misissuisarnernup, malinnaaffiginnittarnernup aamma pineqaatissiisarnernup qanoq aqqissuussaasinnaanera pillugu oqaloqatigiinnermik aallartitsisoqarpoq. Taamatut nakkutilliisoqatigiit naalakkersuisoqarfimmi ukiumut sulinerup ataatsip missaanut isumalluutunik annertusisanik pisariaqartitsissapput, assersuutigalugu Kalaallit Nunaannit pinngitsaalisamik aallartitaanernup akilernissaanut pineqaatissisutunik piviusunngortitsinermut atatillugu tigussasutut pissutsit aningaasartuutillu annertusisat tamakkerlugit isiginniffissaannik pilersitsisinnaallutik.

1.6 Pineqaatissiisutit

Kalaallit Nunaannut atuuttutut nunanit allamiunut inatsisaasoq malillugu nunanit allamiut amerlanerit Kalaallit Nunaanni sulissagunik nunamiissagunillu aallaaviatigut nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissummik peqartussaapput. Taamaattoq tamanna nunani avannarlerni naalagaaffimmi innuttaassuseqartunut atuutinnigilaq, taakkua nunani avannarlerni pas-inut tunngatillugu peqatigiinnermi pineqartunut ilaammata.

Kalaallit Nunaannut atuuttutut nunanit allamiunut inatsisaasumi § 25 b malillugu nunanit allamiut akuersissutunik pisariaqartunik peqaratik Kalaallit Nunaanniippata aamma/imaluunniit sulippata, nunanit allamioq nunanit anisitaasinnaavoq. Nunanit allamioq nammineq piunassutsiminik aallanngippat, politiit akuliutsinneqarsinnaapput.

Nunanit allamioq akuersissutunik pisariaqartunik peqarani Kalaallit Nunaanni nunamiittoq imaluunniit sulisoq aamma akiliisussanngortinneqarsinnaavoq imaluunniit paarnaarussassanngortinneqarsinnaalluni, tamannalu aamma sulisitsisumut nunanit allamiunik akuersissutunik pisariaqartunik peqanngitsunik sulisoqartumut atuuppoq.

Suliniutinut angisoorsuarnut tunngatillugu sulisussat avataaniit tikisneqartut taamaallaat suliassamut akuerisaasumut ataatsimut atasumik sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik pissarsisinnaapput, aammalu nunanit allamioq suliassami suliunnaarpat sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissut atorunnaartussaalluni. Nunanit allamiup atorfeqarneq atorunnaarpat Kalaallit Nunaannit aallarnissaata qulakkeernissaa sulisitsisup pissaaffigaa. Taamaattumik sulisitsisoq sulisussanik avataaniit tikisneqartunik Kalaallit Nunaanni pissutsini nalinginnaanngitsunik aningaasarsianik annertussuseqartitsilluni avataaniit tikisitsippat, tamatumalu kingorna sulianut allanut atorlugit, tamanna inatsisinut naapertuutissanngilaq.

1.7 ILO-mi isumaqatigiissutit

Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermi ingerlatanut atatillugu inuiaqatigiinni appasinnerusumik inissimatitsineq pillugu danskit oqallinneranni, nunani tamalaani ILO-mi isumaqatigiissutit malinneqarnissaat pingaartinneqarluni sammeneqarpoq.

Suliffissaqartitsiniarnermut ministereqarfik tassunga atatillugu Folketing-imi Suliffissaqartitsiniarnermut ataatsimiititaliamut allakkiamik suliaqarpoq, tassani inerniliissutigineqarluni suliniutinut angisoorsuarnut inatsit ILO-mi isumaqatigiissutini qitiusunut, taakkunanga pingasut Kalaallit Nunaannut atuuttussatut akuerineqarsimapput, imaluunniit ILO-mi isumaqatigiissutininut allanut Kalaallit Nunaannut atuuttunut akerliunngitsoq, tamannalu Statsministerip Helle Thorning-Schmidt-ip aamma Suliffissaqartitsiniarnermut ministerip Mette Frederiksen-ip arlaleriarlutik uppersartarpat.

Danmarki isumaqatigiissutini Kalaallit Nunaanni atuuttussatut akuerineqarsimannngitsuni pineqartunut ilaasimasinnaavoq. Taamaattumik Kalaallit Nunaat isumaqatigiissutini ikinnerusuni pineqartunut ilaanersaq nalornissutigineqalersimavoq. Tassani isumaqatigiissutit tallimat makkua pineqarput: Nr. 58 meeqqat inuusuttullu imarsiornermi sulinerannut ukiukinnerpaaffissaannut tunngasoq, nr. 94 suliaqarnermut immikkut piumasaaqatinik atuinissamut tunngasoq, nr. 98 ataatsimoorussilluni isumaqatiginninniarsinnaatitaanermut tunngasoq, nr. 108 imarsiortut nunaminni kinaassutsimut uppersartaataannut tunngasoq aamma nr. 112 meeqqat inuusuttullu aalisariutini sulitinneqarnissaannut ukiukinnerpaaffissaannut tunngasoq.

Namminersoneq pillugu inatsimmi nunanut allanut aalajangiisnaatitaaffeqarneq pillugu kapitalimi aalajangersakkat malillugit aamma isumaqatigiissutinik akuersisarnermut periaatsinik ataatsimoorluni paaseqatigiinneq malillugu nunani tamalaani isumaqatigiissutininut tunngatillugu akuersisarnermut suleriaaseqarnissaq pillugu isumaqatiginnerup anguneqarnissaa apeqqutini Kalaallit Nunaannut pingaarnersaavoq.

INASSUTEQAAT

> Suleqatigiissitaliap inerniliissutai qulaajaaneq naammasseriarpit, nunanit allamiunut suliaqarfimmi suliaqalernissami ilaatinneqartariaqarput.

1.8 Savalimmiuni ingerlatsinermut suleriaatsimut nutaamut tunngatillugu isumaliutersuutit

Savalimmiuni nunanit allamiunut suliaqarfip tiguqarnissaa pillugu kissaateqarnerup oqaluuserisassanngortinneqarnerata kingorna, qinnuteqartunut suliffeqarfinnullu suliaqarfimmi suliarinnittarnermut piffissaq atornerqartartoq sivikillissinniarlugu, nunanit allamiunut suliaqarfimmi sulianik ingerlatsinermi periaaseq nutaaq 2008-imi atuutinneqalerpoq. Savalimmiuni tusarniaanerit amerlassusaat Kalaallit Nunaanni amerlassutsinut nallersuuppoq: 2011-imi Savalimmiuni taamaalilluni suliaqarfimmi 436-it tusarniaassutigineqarput. Ukioq taanna Kalaallit Nunaanni suliaqarfimmi 413-iupput. Savalimmiuni tunngaviusumik isigalugu nunanit allamiunut suliaqarfimmi Kalaallit Nunaannituulli pingaarnersiorlugu maleruagassaqarpoq.

Savalimmiuni oqartussaasut oqaatigaat, sulianik ingerlatsinermit periaaseq nutaaq, suliassaqarfimmi suleriaatsinut akisussaaffiup tiginissaanut alloriarnermit alloriarnermut, Savalimmiuni oqartussaasut nunanit allamiunut suliassaqarfiup akisussaaffigineqalernissaanut piareersartinniarlugit suliaqarnermut piaaraluni ilaatinneqartoq.

Savalimmiuni ingerlatsineq Kalaallit Nunaanni ingerlatsinermit suliassaqarfinni marlunni allaassuteqarpoq:

- **Qinnuteqartunik suliffeqarfinnillu matu ataaseq atorlugu ilitsersuisarneq**

Savalimmiuni Nunami namminermit ministereqarfiup, Útlendingastovan-imik taagorneqartup, ataani allaffimmi qitiusumi, qinnuteqarnermi immersugassanik il.il. toqqaanissamut ilitsersuinermit suliaqartussat sulisut marluk atorfinitsinneqarput. Útlendingastovan-imi sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinut sulianut kiisalu ilaqutariinnik ataatsimuulersitsiniarnermut sulianut atatillugu qinnuteqartunik suliffeqarfinnillu ilitsersuisarneq isumagineqarpoq.

Útlendingastovan uppersaatinik piniarneq ajorpoq, kisiannili paasisutissanik Savalimmiuni pissutsinut immikkut ittunut tunngassuteqartunik piniarsinnaalluni, soorlu suliaqarfinni aalajangersimasuni immikkut ittunik sulisussanik pisariaqartitsinerit pillugit paasisutissanik. Útlendingastovan aamma qinnuteqaatinut akissuteqarnissamut tuvisaarineq ajorpoq. Útlendingastovan e-mail-ikkut, oqarasuaatikkut imaluunniit nammineq ornigulluni attaveqarfigineqarsinnaasoq.

Suleriaatsip taassuma kingunerisaanik Savalimmiuni oqartussaasut qinnuteqaatini tunniunneqartuni kukkunerit ikileriarnerat misigaat taamaattumillu suliassanik suliarinninnermut piffissaq atorineqartoq annertuumik sivikillivoq. Útlendingastovan-ip qinnuteqaatit Kalaallit Nunaata pisarneratuulli tusarniaassutaasut tiguserpai.

- **Tusarniaanerit**

Útlendingastovan-ip tusarniaanermi sulisussat nunaqavissut piviusumik suliffissamut qinnuteqarnissamut periarfissaqartinneqarsimanersut misissorniarlugu, suliffeqarfiup suliffissanik allagarsiissuteqarneranut uppersaasat misissortarjaa.

Útlendingastovan-ip tamatuma saniatigut, nunami namminermit sulisussanik suliffeqanngitsunik piginnaaneqartunik pissaqarnerisav Savalimmiuni A-kassemut periaatsimut paasiartarjaa. Nunami suliffeqanngitsunik suliassamik taaneqartumik tigusisinnaasumik peqarsimappat, allatut iliornissamut pissutsit immikkut ittut atuussimangippata, itigartitsilluni tusarniaanermut akissuteqaateqartarpoq.

Savalimmiuni nuna tamakkerlugu suliffissaqanngitsut 3,5%-imit amerlanerusimappata, sulisussanik ilinniagaqarsimangitsunik tikerartitsineq akuersaarneqartanngilaq, tassalu pissutsit immikkut illuinnartut akuersaartitsinngippata. Suliffissaqanngitsut 3,5% inorlugu amerlassuseqarsimappata sulisussanik ilinniagaqarsimangitsunik tikerartitsineq akuersaarneqartarpoq, aammalu innutaasunut nunanit EU-mi ilaasortaasuneersunut tunngatillugu 'aaqqissuussaq fast track'⁷ inerisarneqarsimavoq, tassani EU-mi innuttaasunut suliassanik suliarinninnermut piffissap atorineqartartup annikinnerpaamitinnissaa isumagineqartussaalluni. Suliffissaaleqisut 3,5%-imik amerlanerusimappata EU-mi maleruagassat atorunnaarsinneqartarput. Útlendingastovan-imi suliffissaaleqinerup procentiani

⁷ Fast-track-imut aaqqissuussaq isumaqarpoq, sulisussat EU-meersut qinnuteqaatimik suliarineqarnerata nalaani sulinerminnik allartitsinnaasut, tamannalu piffissami sivikitsuuaqqami pisarpoq, amerlanertigut sapaatit akunnerisa arfineq pingasut iluanni.

ineriartorneq malinnaaffigineqartarpoq aammalu Danmarkimi oqartussaasut attuumassuteqartut suleqatigalugit aqqissuussap atuutilersinneqarnissaa/atorunnaarsinneqarnissaa isumagineqartarluni.

Útlendingastovan isumaqarpoq Savalimmiuni aningaasarsianut sulinernullu tunngassuteqartut sulisussanit nunanit allamiunit tatisimaneqalinnginnissaat, kisiannili apeqqutip suliffeqarnermi illuatungeriit akornanniiginnarnissaa, ilusiliami tassani qulakkeerneaqartoq.

Útlendingastovan tamatuma saniatigut sulianut sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinik sivitsuinissamut aammalu piffissami killilerneqanngitsumi nunamiinnissamut tunngasunut atatillugu akileraartarnermut oqartussaasunit paasisutissanik pissarsiniartarpoq. Útlendingastovan akileraartarnermut paasisutissanik qaammatikkaartumik naatsorsorneqartunik pissarsinnaavoq aammalu suliffiusup sumiiffia aamma aningaasarsianut atugassarititaasut paasisutissanut qinnuteqartumit tunniunneqartunut naapertuunnersut misissortarlugu.

INASSUTEQAAT

> Nunami namminermit Suliffeqarnermut siunnersuisooqatigiit

isumaliutersuutigisariaqaraluarpaat, sulisussanik amigaaqarneq tunngavigalugu qinnuteqartunut nunamiittussat kissaatigineqartunut tunngatillugu qinnuteqarnermut suleriaatsinik pisariinnerulersitsiniarluni, innuttaasunut suliffeqarfinnullu ilitersuisarnermut isumalluutissanik annertunerusunik immikkoortitsisoqartariaqarnerseq.

Savalimmiuni politikikkut isumaliutersuutit

2006-imi aasaanerani umiarsuup timitaanik sananissamut batch atorlugu atorfinitsitsineq⁸ tunngavigalugu Polen-imiut 60-it amutsivimmi sulisussat nunamut isersinnaanissaannut Savalimmiuni naalakkersuisut akuersissuteqarput. Sulisut pisortatigoortumik Savalimmiuni umiarsuarnut amutsivimmut, Torshavn Skipasmidja-mut, angisoorsuarmut pilersuisuusumi Polen-imeersuusumi, Savalimmiuni nalinginnaasumik aningaasarsiaqartitsisarnermit *appasinnerusumik* aningaasarsiaqartillugit atorfeqartinneqarput.

Akuersissuteqarnissaq sioqqullugu Naalakkersuisuni akuersissuteqarnissamut atatillugu atugassarititaasusut pillugit oqallittoqarpoq: Illuatungaatigut sulisussanut umiarsuarnik sanaartornerup iluani immikkut piginnaaneqartunut nunani allani aningaasarsianut atorfeqarnermilu atugassarititaasut. Illuatungaatigullu suliassat Savalimmiuni suliarineqartarnissaannut tunngatillugu suliffissanik ammaanerit, taamaallutik sulisussat savalimmiormiut suliassat umiarsuit timitassaannik sanareernerup *kingorna* malittaasut suliassarilersinnaassallugit.

Atorfinitsitsinermit Naalakkersuisut tapersiipput. Savalimmiuni Nunamut namminermit ministereqarfik danskit nunanit allamiunut sullissiviannut imatut allappoq:

“Nalinginnaasumik isigalugu sulisussanik pikkorissuseqarlutik atorfinni isumaginnissinnaasunik sulisussaqqanngitsoq piumasaqaammik sisalerinermik suliqaartussat Polen-imeersut naamassinnissasut ilimanarpoq, aammalu suliqaarneq imatut iluseqartoq nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissuteqarnissaq inassutigineqarsinnaalluni. Kisiannili aningaasarsiaqarnermut atorfininnermullu tunngasut pingaarnerit Savalimmiuni pissutsit malillugit nalinginnaasuussasut pillugu tunngavissarititaasoq naamassisinnaanaviangilaat.

⁸ Batch isumaqarpoq ‘ataatsimoortukkuutaat’ – batch atorlugu atorfinitsitsinerit taamaattumik ataatsimoortukkuutaanik atorfinitsitsinerusarput.

Naalackersuisunut siulittaasup isumaqatigiissut ilisimaaraa. Savalimmiuni nunanit allamiunut inatsisip atuuttup iluani aaqqiissutissaq immikkut ittoq taamaattoq ajornanngippat, umiarsuarnik nutaanik sanaartornerup iluani immikkut aaqqiissutissamut taamaattumut Naalackersuisuni politikikkut tapersiisoqarpoq.”

Amutsivimmi sulisussat Polen-imeersut Nunanit allamiunut aqutsisoqarfimmit sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik tunineqarput, savalimmiormiunut sulisussanut suliffissaqartitsiniarnermi periarfissaqarnerata inissisimanera tunngavilersuutigineqarluni. Akuersissutit taamaallaat piffissap taaneqartup iluani suliassamik immikkuullarissumik suliqaarnissamut atuupput. Qinnuteqaat ulloq taanna takkummat danskit nunanit allamiunut sulissiviannit akuersissuteqarfigineqarpoq.

2. AATSITASSANUT SULIASSAQARFIMMI SULISUSSANIK PISARIAQARTITSINEQ

Aatsitassanut suliassaqarfik ulloq 1. januar 2010 tiguneqarpoq aammalu Kalaallit Nunaat taamanikkulli suliassaqarfimmi inatsisiliortuullunilu allaffissornikkut aqutsisutut oqartussaasutut inissippoq. Suliassaqarfiup tigarenerata kingorna Namminersorlutik Oqartussat taamaalillutik Kalaallit Nunaanni nunap iluani aatsitassanik piginnittuunissamat piiaanissamullu pisinnaatitaaffeqalerput.

Kalaallit Nunaanni aatsitassanut suliassaqarfiup ineriartortinneqarnera, Kalaallit Nunaanni siunissami inuussutissarsiornermi ineriartortitsinerup ilaatut taamaalillunilu isertitassaqaalernissamat, tamakkiisumik ilaannaasumilluunniit danskit naalagaaffiata ataatsimoortumik tapiissutaannik taarsiinnaasutut aammalu Kalaallit Nunaannut aningaasaqarnikkut namminersorsinnaalersitseqaatasussatut pingaaruteqartorujussuusinnaavoq, immaqqa aalajangiisuusussanngorsinnaalluni.

Sulisussanik pisariaqartitsineq, tamatumalu malitsigisaanik sulisussanut sulinissamat nunamiinnissamullu akuersissutinik pisariaqartitsineq tunngavigalugu, nassuiaatip immikkoortuani matumani aatsitassanut suliassaqarfimmi sulisunut tunngatillugu nunanit allamiunut suliassaqarfimmi maleruagassat allaaserineqarput.

Aatsitassarsiornermik suliassat arlallit maannakkorpiaq Kalaallit Nunaanni pilersaarusionerqaleruttorput. Suliassat taakkua annertoorujussuarmik sulisoqarnissamik pisariaqartitsiviupput – suliassaqarfinnit allanit annertunerusumik, aammalu sulisussat nunaqavissut tulluarsarfigisinnaasaannit annertunerujussuarmik. Taamaattumik suliassaqarfik suliassaqarfinni arlalinni Kalaallit Nunaanni suliffeqarnermut unamilligassaqaartitsivoq.

Kalaallit Nunaanni aatsitassanik tunisassiornerup aningaasaqarnikkut imminut akilersinnaalernissaanut sulinerup immikkoortui ataasiakkaat sivisuujupput: Misissuinerup aallartinneraniit pimoorullugu ingerlatsilernerup immikkoortuanut ukiorpassuit, amerlanertigut ukiut qulikkaat, ingerlasinnaapput. Suliap immikkoortui ataasiakkaat tamarmik naliliinernik malitseqartinneqartarput, ingerlaqqinnissamat periarfissaqarfiusunik paasiniaaffiusartunik. Suliassaqarfimmi nunarsuarmi aningaasalersuisarnermut niuerfimmit aningaasaliinissamat piumasuseqarneq pinngitsoorneqarsinnaanngilaq, taamaalillunilu tunisassiornermut aningaasaqarnikkut atugassarititaasuni allannguutitut malussarissorujussuulluni, aammalu sulisussanik pisariaqartitsineq suliap immikkoortuini ataasiakkaani assigiinngitsorujussuusarpoq.

Suliassat arlallit maannakkut misissuinerup immikkoortuata naggataanut killiffeqarput, aammalu piiaanermut immikkoortumut aningaasaqarnikkut atugassarititaasussanik pilersitsinissaq tullinnguulluni, tassalu:

- London Mining (Isukasia - saviminissaq)
- Tanbreez Mining Greenland (Killavaat Alannguat – aatsitassat qaqutigooortut il.il.)
- True North Gems (Qeqertarsuatsiaat – rubinit)

Tamatuma saniatigut pingasut allat misissuinerup immikkoortuani naammassiartuaarput;

- Ironbark Zinc Ltd (Citronen Fjord – zink/aqerloq)
- GME A/S (Kuannersuit – REE/uran)
- Hudson Resources (White Mountain - Anorthosit)

Immikkoortoq 2.3-imi aatsitassarsiornermut suliassani suillerni pingasuni: London Mining (Isukasia - saviminissaq), Tanbreez Mining Green-land (Killavaat Alannguat – aatsitassat qaqutigooortut il.il.) aamma True North Gems (Qeqertarsuatsiaat – rubinit) sanaartornermut immikkoortumut atatillugu sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutit amerlassusaannut tunngatillugu naatsorsuinermi assersuasiat allaaserineqarput.

Aatsitassarsiornermut suliassani nunaqavissunik sulisoqarnissamut piumasaqaatinik aalajangersaaneq, Impact Benefit Agreement-imik (IBA-mut isumaqatigiissut) suliassaqaarfinni sorlerni pisinnaatitsissuteqartoq suliffeqaarfinnik najukkameersunik aamma sulisussanik nunaqavissunik atuinissamut pisussaaffeqarnersoq nassuiaaffiusumik isumaqatigiissuteqarnermi pisinnaatitsissummik pigisaqartumut isumaqatiginninniutigineqartarpoq.

2.1 Aatsitassanut suliassaqaarfimmi sulisussanut qaammatit pingasut inorlugit nunamiittussanut tunngatillugu maleruagassat

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 18, imm. 1, pisinnaatitsissummik pigisaqartup aatsitassarsiornermi ingerlatanik suliaqarnermini sulisussanik avataaniit tikisitsarsinnaanera pillugu maleruagassanik sukumiisunik imaqarpoq. Aatsitassanut ikummatissanullu inatsit Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersumit pingaarnerutinneqartussaavoq.

Taamaattumik atorfiit assigiinngitsut immikkut taaneqartut iluanni sulisut, assersuutigalugu imarsiornermi ilinniagaqarsimasut, taamaallaat kommunimit sioqqutsisumik akuersissuteqarsimaneq malillugu Kalaallit Nunaannut suliarortinneqarsinnaasut pillugu piumasaqaammik pisinnaatitsissummik pigisaqartut pisussaaffilerneqarnissaat inatsisunik unioqqutitsinerusussaavoq.

Ingerlatat aatsitassarsiornermut akuersissutini pineqartunut ilaasut suliarisinnaassanngikkunikku, kommunimit sulisussanik tikisitsinissamut akuersissummik sioqqutsisumik piniaqqaarsimanngikkunik, pisinnaatitsissummik pigisaqartut aningaasartuutunik, pitsaanngequtaasunik aarlerinaataasunillu annertooujussuarnik nammakkorsoneqartussanngorsinnaapput, taamaattumillu Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersoq suliaqarnerup ingerlanneqarnissaanut tunngavigineqassappat, Naalakkarsuisut annertooujussuarnik taarsiissuteqarnissamik piumasaqarfigineqalersinnaallutik.

Taamaattumik nunanit allamiut Kalaallit Nunaanni Aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu ingerlatanik suliaqartut, piffissami nunamut tikinnermiit qaammatinik pingasunik sivilissusilimmi sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik peqarnissamik piumasaqaateqarfigineqartannginnerannut ukiorpassuarni suleriaaseq aalajangersimasoq atornerqarsimasoq atuuppoq, tassalu Kalaallit Nunaannut nalinginnaasuusumit aningaasarsiatigut atorfininnermullu piumasaqaatit allaanerussuteqassanngikkaangata. Sulisussat taakkua tassa nunani allani aallartitaqarfik aqutitigalugu (aqqusaarinninnissamut) visumimik peqarsimasinnaanerannit allaanerusumik nalunaarsuinertaqanngitsumik Kalaallit Nunaannut tikissinnaapput tassanngaaniillu aallarsinnaallutik. Iluqaqtissartaasoq tassaavoq suliassaqaarfimmi sulisunik annertuumik immikkut ilisimasaqartunik nunanit tamalaanit misilittagaqartunik piffissami sivikitsumi atorfissaqartitsiviusuni, suliassat immikkut ilisimasaqarfiusussat annikinnerusut, allaffissornikkut sivilissumik qinnuteqaatinut suleriaaseqarfiunngitsumik suliarineqarsinnaanerat.

2.2 Aatsitassanut suliassaqarfimmi sulisussanut qaammatit pingasut sinnerlugit nunamiittussanut tunngatillugu maleruagassat

Aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmi sulisussanik Kalaallit Nunaanni qaammatit pingasut sinnerlugit nunamiittussanik atorfinitsitsinermit, sulisussanik tikisitsinissamut kommunimit akuersissummik piniartoqartannginnissaa atuuppoq, kisiannili sulisitsisut qulakkeertassavaat atorfinni inuttassarsiuillutik allagarsiinermi assigisaannilu Kalaallit Nunaanni sulisussanik piginnaaneqartunik peqanngitsoq, aammalu tamanna sulisussanik avataaniit tikisinneqartunik atorfinitsitsinissaq sioqqullugu uppersarsinnaassallugu. Sulisussat tamatuma kingorna sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik qinnuteqassapput. Sulisussaq nunamit visumeqarnissamik pisussaaffeqarfiusumeersuuguni, sulisussaq tamatuma kingorna visumimik qinnuteqarnissaq pisariaqassappat aallartitaqarfimmut nunami allamiittumi saaffiginnissaaq. Qinnuteqaatit ataasiakkaat tamarmik visum-imik aamma sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik pissarsinissaq siunertaralugu, Nunanit allamiunut aqutsisoqarfimmi suliassanik suliarinninnek aqquasaassavaat, tassanilu ilaavoq sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutip tunniunneqannginnerani Naalakkersuisoqarfimmut tusarniaasarneq.

Tamanna sulisussanut sulisitsisunullu suleriaasiuvoq pisariusoq, pingaartumik sulisussanut nunanit visumeqarnissamik pisussaaffeqarfiusuneersunut, kisianni aatsitassarsiornermik suliassanut atatillugu sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutit amerlassusaat ilanngutissagaanni, tamatuma aamma danskit aamma kalaallit nunanit allamiunut ingerlatsivimmi aqutsinerat annertunerusumik pisariikkersortussaavaa.

2.3 Sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinik pisariaqartitsinermik naatsorsuineq

Sulisussanik pisariqartitsinerup aatsitassarsiornermut suliassaalertussanut, kisianni aamma suli isumaqatiginninniutigineqarnerat naammassineqanngitsunut tunngatillugu nunanit suminggaaneerfiinut agguataarnissaannut aalajangersimasumik missiliuinermik suliqarnissaq annertoorujussuarmik nalorninartortaqqarpoq, pissutigalugu suliffeqarfiit nunaqavissunik sulisoqartarnissaannik piunasaqaaterpiaat ilaatinneqarmata. Taamaalilluni sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinik pisariaqartitsinerup eqqoqqissaartumik naatsorsorniarnissaa taamaaqataanik ajornakusoorpoq. Kisianni paasisutissat suliffeqarfiit mannakkorpiaq atugassiisutigisimasaat aallaavigalugit sulisussanik pisariaqartitsinerup nunanit suminggaaneerfiinut agguataarnissaannut missiliuinissaq ajornanngilaq.

Sulisussat nunanit suminggaaneerfiinut agguataarneqarnissaat, sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinut tunngatillugu suliassanik suliarinnittarnermi suliqarnerup ingerlanerani qanoq periaaseqarnissamut, taamaalillunilu suliassat qanoq annertutigisut pineqarnersut paasinissaannut pingaaruteqarpoq. Taakkunannga allaffissornermi isumalluutissanik siunissami pisariaqartitsinissamik missiliuisoqarsinnaavoq.

Sulisussat Kalaallit Nunaanneersut soorunami sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik peqartariaqanngillat. Taamatuttaaq sulisussat Nunanit avannarlerneersut, ilanngullugit Danmarkimeersut Savalimmiuneersullu. Sulisussat EU-meersut nunanillu allaneersut sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik peqartussaapput, kisiannili kommunimit akuersissummik pisussaantat, takuuk Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 18. Sulisussat EU-meersut aamma nunanit allaneersut aamma visumeqartussaassapput.

Aatsitassarsiornermi suliassat pingasut assersuutitut atorneqartut makkuninga sulisussanik pisariaqartitsipput:

London Mining-imi ukiuni pingasuni sanaartornissamut aningaasat atugassat katillugit 14 mia koruuniupput. Sulisussat amerlassusissaat siusinnerusukkut piffissamut sanaartorfiusussamut assigiimmik agguarlugu, sanaartornermut aningaasanut atugassani mia. koruunimut ataatsimut inuit 370-it missaannut, aammalu tamatuma kingorna ingerlatsinermut piffissami sanaartornermut aningaasanut atugassani mia. koruunimut ataatsimut ukiumut inuit 60-iussasut naatsorsorneqarpoq. Taakkungannga 10 %-it missaanniittut sanaartornerup immikkoortuani nunaqavissuussasut, ingerlatsinerup nalaani annertunungaatsiartumik qaffakkiartuaassasoq ilimagineqarpoq. Sulisussat Nunanit avannarlerneersut aamma EU-meersut sanaartornerup nalaani 10 %-init ikinnerussasut, taamaaqataanillu ingerlatsinerup nalana ikittuinnaassasut ilimagineqarpoq. Taamaattumik sulisussat nunanit allaneersut sanaartornerup nalaani 80 %-it missaanniissapput aammalu ingerlatsinerup nalaani annikinneeqqamiissallutik.

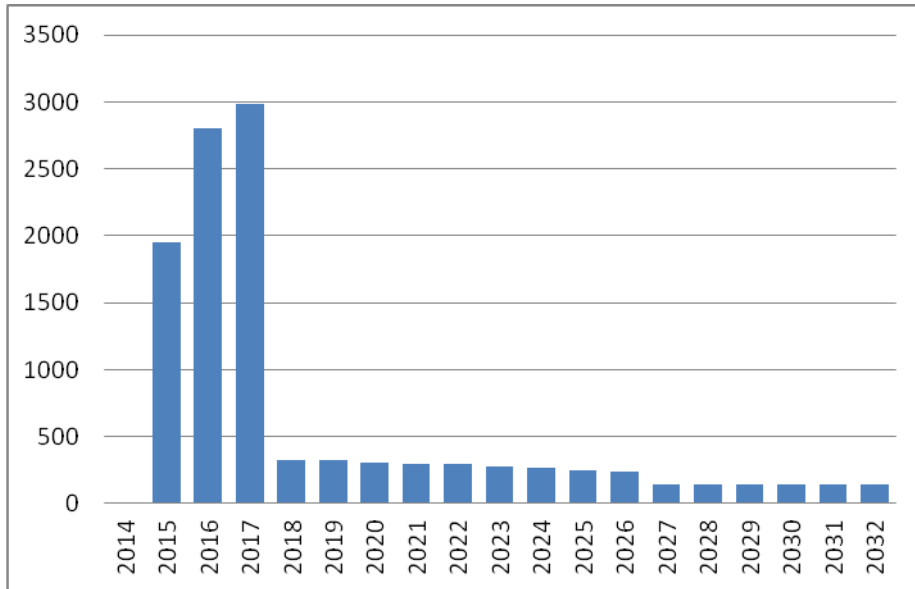
Tanbreez Mining Greenland-imi aamma True North Gems-imi ukiuni marlunni sanaartornermut aningaasat atugassat 2 mia. koruuninit ikinnerupput. True North Gems-imi sulisussat amerlassusaat sanaartornermut immikkoortumi ukioq tamaat piffissaq tamaat sulisussat 25-80-it missaannut aammalu ingerlatsinermut immikkoortumi ukioq tamaat piffissaq tamaat sulisussat 80-it missaannut missiliorneqarput. Tanbreez-imi sulisussat amerlassusaat sanaartornermut immikkoortumi ukioq tamaat piffissaq tamaat 80-140-it missaannut aamma ingerlatsinermut immikkoortumi ukioq tamaat piffissaq tamaat sulisussat 80-it missaannut naatsorsorneqarput. Suliassani marluusuni tamaginni ilimagineqarpoq sanaartornermut immikkoortumi 95 %-it missaanniittut tassaassasut sulisussat nunaqavissut aammalu 5 %-it missaanniittut sulisussat Nunanit avannarlerneersut, ingerlatsinerulli immikkoortuani sulisussat nunaqavissuunerussasut ilimagineqarpoq.

Pisunut pingasunut tamaginnut atuuppoq, sulisussat Nunanit allaneersut aamma EU-meersut 5-10 %-init ikinnerusussaananat, sulisussalli nunanit allanit tikisinnegartut taamaallaat London Mining-imut atatillugu takussaassapput.

Aatsitassarsiornermik suliassanut siullernut pingasunut sanaartornermut immikkoortumut atatillugu sulisussanik avataaniit tikisinnegartussanik pisariaqartitsinermut naatsorsuineq llusiliaq 2-mi naatsorsorneqarpoq.

Sanaartornermut immikkoortup aallartinnissaa tikillugu, 2014-imi, sulisussanik avataaniit tikisinnegartussanik pisariaqartitsineq, ukiumut inuit 50-it inorlugit amerlassuseqarluni annikitsuinnaasussaavoq (taamaattumik ilusiliani takuneqarsinnaanani). 2015-2017-imi sanaartornermut immikkoortumi sulisussanik pisariaqartitsineq annertuvoq, aammalu ukiut pingasut taakkua ingerlaneranni annertoorujussuarmik, 2015-imi ukioq tamaat piffissaq tamakkerlugu sulisussat 1.900-it missaanniit 2017-imi ukioq tamaat piffissaq tamakkerlugu sulisusanut 3.950-it missaannut qaffassalluni. Tamatuma kingorna sulisussanik pisariaqartitsineq ukioq tamaat piffissaq tamakkerlugu malunnartumik annikinneeersuarmi, aallaqqaataani sulisussat nunanit allamiut 350-it missaanniilerluni, kingornatigullu 150-it missaannut ukioq tamaat piffissaq tamakkerlugu sulisartussanut allanngorassangatinneqarpoq.

Ilusiliaq 2. Aatsitassarsiornermut suliassani London Mining, True North Gems aamma Tanbreez Mining Greenland ukioq tamaat piffissaq tamakkerlugu sulisussat avataaniit tikisinneqartussat pisariaqartinneqartut amerlassusaannut missiliuineq.

Najoqqutarisaaq: Inuusutissarsiornermut, Aatsitassaqarnermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik

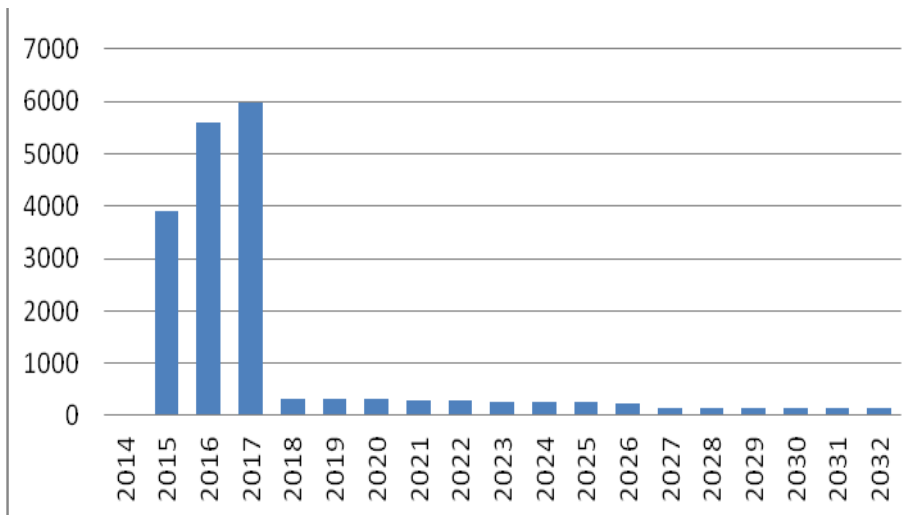
Sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinik pisariaqartunik suliarinninnermut atatillugu allaffissornermi periaatsimi tatisimanninnissaq naatsorsuutigineqartoq missiiussagaanni, sulisussanik pisariaqartitsineq tamatuma kingorna nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissutit pillugit suliassat nutaat amerlassusaannik missiliuinnermut naatsorsorneqartariaqarpoq. Tamanna atorfeqartitsinerup agguaqatigiissillugu sivilissusissaata tunngavigineqarnera ikiorsiullugu naatsorsorneqarsinnaavoq. Tassani ilimagineqarpoq sanaartornermut immikkoortumi atorfeqartitsinerit *agguaqatigiissillugu* qaammatinik arfinillinik sivilissuseqartartut aammalu ingerlatsinerit immikkoortumi atorfeqartitsinerit *agguaqatigiissillugu* qaammatinik 12-nik sivilissuseqartartut.

Sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinut tunngatillugu suliassanik suliarinninnissamut allaffissornikkut suliassap annertussusaanik missiliuinnermut atatillugu immikkut isiginiagassaq tassaavoq, sulisussanik pisariaqartitsineq, aammalu agguaqatigiissillugu atorfeqartitsinerit piffissap sivilissusaanik missiliuineq, *suliat akuersaarneqarlutik naammassineqartut* pisariaqartitatut amerlassuseqarnissaanik pisariaqartitsinerimik naatsorsuinissamut taamaallaat tunngavissaliimmata, tunngavigisanilu atorfeqartuni suliat itigartinneqarlutik naammassineqartut amerlassusaannik tunngavilersugaasumik missiliuisoqarsinnaanani. Taamaattorli sulianik nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissutinik qinnuteqaatinut tunngasunik aalajangersimasumik amerlassusilinnik arlaannik pissuteqartumik itigartinneqarlutik naammassineqartunik peqartussaassasoq ersarippoq.

Taamaattumik ilusiliaq 3 (quppernerup tulliani) suliassanut suliarineqartussanut aalajangiiffigineqartussanullu *ikinnerpaamik amerlassuseqartunut takussutissaavoq.*

Ilusiliaq 3. London Mining-imut, Tanbreez Mining Greenland-imut aamma True North Gems-imut tunngatillugu sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinut suliassat akuerineqarlutik naammassineqartut minnerpaamik amerlassusissaannik missiliuineq

Najoqqutarisaq: Assersuut, Inuussutissarsiornermut, Aatsitassaqarnermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik

Ilusiliaq 3-imi takuneqarsinnaasutut aatsitassarsiornermik suliassani pingasuni taakkunani sanaartornermut immikkoortup aallartinneranni, aatsitassanut suliassaqarfimmi suliassat amerlassusaat ataatsimut katillugit 2014-imi 50-it missaanniit (ilusiliami matuma siulianiittumi takuneqarsinnaanngitsut), 2015-imi 3.900-it missaannut amerlisussaapput. 2015-imi aamma 2016-imi suliassat amerlassusaat 5.600-it aamma 5.950-it missaanniippoq. Tamatuma kingorna piffissami 2018-imiit siumut, sulisussat nunaqavissut ingerlatsinermut immikkoortumi suliffissat tiginissaannut piareersimasimassappata, suliassat amerlassusaat amerlassutsimit ukiumut 300-t missaannit ukiumut suliassat 100-t missaannut annikillisussaavoq.

Taamaalilluni ukiumut suliassanut 350-it missaanniittunut Naalakkersuisoqarfimmut nalinginnaasumik tusarniaassutigineqartartunut naleqqiullugu, sanaartornermut immikkoortumi sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutit pillugit suliassat amerlassusaasa annertooujussuarmik amerleriarnissaat tassani pineqarpoq. Sanaartornermut immikkoortumi nalinginnaasumik pisartup 11-riaataaniit 17-riaataanut qaffariartoqarnissaa pineqarpoq. Ingerlatsinermut immikkoortumi aallartiffiani minnerpaamik marloriaatinngussasoq tassani pineqarpoq, inissisimaffilli annikilliartuaassaaq.

Taamaattorli aatsitassanut suliassaqarfimmi ingerlatat malitsigisaannik inuussutissarsiuini allani sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinik pisariaqartitsinerup annertunerulertussaanaera tassunga ilanngunneqassaaq.

2.5 Oqartussaasut eqaatsumik sullissinerisa pingaaruteqarnera

Suliassanik suliarinninnerup eqaatsumik sukkasuumillu ingerlanneqarsinnaanera aningaasaliisumut aamma pisinnaatitsissummik pigisaqartumut pingaaruteqartorujussusaavoq. Atorfiit inuttaqannginnerannut assigisaannullu atatillugu sukkasoorujussuarmik suliassanik suliarinnineq pisariitsumik aqutsinissamut aalajangiisuulluinnarsimasinnaavoq. Sanaartornermut suliaqarnermut aamma tunisassiornermik aallartitsinermut atatillugu, inupparujussuit akuutinneqarnerannut tunngatillugu suliassanik suliarinninnermut piffissap sivisunerulaartumik ingerlanera akuersaarneqarnerusinnaavoq. Kisiannili erseqqissartariaqarpoq pisariitsumik aqutsinissamut periarfissaqarnissaq aamma tassani oqartussaasut suliarinnittarnerannut sukannersorujussuarnik piunasaqaateqarfiusussaammat.

Suliffeqarfiit, sulisussat aamma allaffissornermi atorfilittat eqqarsaatigalugit Naalackersuisoqarfiup apeqquteqarneratigut, batch atorlugu atorfinitsitsisarnissamut siunnersuummik aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmi sulisussarpassuarnik atorfinitsitsinermi allaffissorinikkut suliaqarsinnaanerup ingerlanerani periaatsinik pisariinnerulersitsisussamik, Nunanit allamiunut aqutsisoqarfik suliaqarsimavoq. Nassuiaatit aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmut sulisussanik atorfinitsitsinissanik tunngavigineqarput, ilaatigut 2010-imi aamma 2011-imi Cairnip misiliilluni qillerinerini, aamma Savalimmiormiut uuliamik tunisassiorfiannit misilittakkanik. Suliniutini angisuuni sulisartut siunertaralugit sulinissamut najugaqarnissamullu akuersissutit pillugit qinnuteqaatinik siunissamik isumaginninnissamut sinaakutissat Danmarkimi Inatsisinik atuutsitsinermut Ministereqarfiup aamma Naalackersuisut akornanni oqallinnerit tunngavigalugit aalajangersarneqassapput.

Nunanit allamiunut aqutsisoqarfik 2012-imi januarimiilli batchimut aaqqissuussamik Savalimmiuni uuliasiornermi nunanit allamiunik sulisussanut tunngatillugu sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutit tunngatinneqartumik atuisimavoq. Qinnuteqaat sulisitsisumit Savalimmiuni politiinut nassiuunneqartarpoq, taannalu Savalimmiuni Naalackersuisut nunanit allamiunut allaffianit, Útlendingastovan-imit, tusarniaanermut akissuteqaammik piniartarpoq. Suliani taakkunani suliassanik suliarinnittarnermut piffissaq atorneqartarpoq sapaatit akunnerinik ataatsimik marlunnilluuniit sivisussuseqartarsimavoq.

INASSUTEQAAT

> Suliassat amerlassusaasa annertoorujussuarmik annertusisussanngorneranut atatillugu, ilaatigut suliaqarnerup ingerlasarneranik aaqqissuussinikkut, IT-mut periaatsitigut, sulisut ilinniartinnerisigut il.il., Naalackersuisoqarfimmi allaffissorinikkut aqutsinerup annertusarlugulu piareersartinneqarnissaa pisariaqartussaavoq.

> Suliniutinut angisuunut sulisartunik atorfinitsitsinermut atatillugu siunissami suleriaasissamut sinaakutissat siunertaralugit Danmarkimi Inatsisinik atuutsitsinermut Ministereqarfiup aamma Naalackersuisut akornanni oqallinnerit aallartinneqartariaqarput.

2.6 Batch atorlugu atorfinitsitsisarnerit

Batch atorlugu atorfinitsitsisarnerit tassaapput sulisunut ataatsimoortukkuutaartunut annertunerusunut sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutit ataatsimoortut, piffissami killilikkami inuussutissarsiornermut suliassamut aalajangersimasumut suliassamut immikkuullarissumut atatinneqartussat. Batch atorlugu atorfinitsitsisarnerit naleqqupput, sulisussat ataatsimoortukkaat amerlasuut inuussutissarsiornermut

suliassami ataatsimi, sulinermi atugassarititaasut assigiit malillugit, piffissami killilikkami qaammatinit pingasunit sivisunerusumi sulisussanngoraangata, tamatumalu kingorna nunamit qimaguteqqittussaagaangata.

Sulisussap sinnerluni sulisitsisoq qinnuteqaammik isumaginninnissaanut allaganngorlugu piginnaatitsissummik tunineratigut, Batch atorlugu atorfinitsitsinerit pisarput. Sulisitsisoq sulisussanut ataatsimoortunut immersugassami ataatsimoorussami ataatsimi sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik qinnuteqartarpoq, aammalu uppersaatinik ataatsimoortillugit Kalaallit Nunaanni Politiinut imaluunniit Nunanit allamiunut aqutsisoqarfimmut nassiunneqartussanik isumaginnittarluni. Taamaattumik qinnuteqartoq qinnuteqarnermini visumimut taamatut oqaatigiinnarlugu "akuersissuteqarfigineqareersimassaaq".

Batch atorlugu atorfinitsitsinerit aqutugalugit sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutit taamaallaat inuusutissarsiornermut suliassamut aalajangersimasumut tunngatillugu suliassamut taaneqartumut tunniunneqarsinnaapput, aammalu sulisussat nunamiinnissamut allagartamik pissarsissanngillat, taamaallaalli nunamut tikinnermini pas-imi naqissusiisoqassalluni. Suliniutinut angisoorsuarnut inatsimmi aalajangersarneqarpoq, Kalaallit Nunaannut tikinnissamut tassanngaaniillu aallarnissamut sinaakkutissat, Kalaallit Nunaanni oqartussaasut aamma aatsitassarsiornermut suliffeqarfiup akornanni immikkut isumaqatigiissutigineqarsinnaasut, aammalu assersuutigalugu timmisartumik immikkut attartukkamik mittarfiup ilaani immikkoortumi misissuinaartaqartumik ingerlanneqarsinnaallutik. Taamaaliornikkut akuersissutinut atugassarititaasut naammassineqarsimanerat annertoorujussuarmik qularnaarneqartussaavoq.

Batch atorlugu atorfinitsitsinerit Kalaallit Nunaanni oqartussaasut nakkutiginninnissamut pineqaatissiisarnermullu periarfissarissaarnerulersitsisussaapput, pissutigalugu sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinut atugassarititaasut malinneqarnissaasa isumaginissaannut sulisitsisut batch-imut maleruagassat malillugu atorfinitsitsisut pisussaaffeqarmata, aamma pilersuisuusunut tunngatillugu. Naapertuutinngitsoqalissagualarpat tamanna ukiumoortumik pisinnaatitsissummik pigisaqartumut piiaanissamut akuersissummut akuersissuteqarnermi qaqqinneqarsinnaavoq, aammalu oqartussaasut suliaqarnermi allannguuteqartitsinissamik pisinnaatitsissummik pigisaqartoq pisussaaffilersinnaavaat.

Batch atorlugu atorfinitsitsineri allaffissornikkut suliassanik sularinnittarneq annertoorujussuarmik sivikillissaaq aammalu nammineerluni qinnuteqarnermut periaatsimit sunniteqarluarnerussalluni. Taamaattumik – oqartussaasut isaannit isigalugu – batch atorlugu atorfinitsitsineri, pingaartumik suliffeqarfinni nunami killilimmiittuni avingarusimasuniittunilu, allaffissornikkut ajornartorsuutitaqarnera annikinnerulluni.

2.7 Isumalluutini atuneq – aatsitassanut suliassaqarfimmut sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutit

Naalakkersuisoqarfiup sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinut suliassanik sularinninnerannut atatillugu isumalluutini atuneranut ingerlatsivimmi suleriaaseq apeqqutaavoq. Uani taamaallaat sanaartornermut immikkoortumut atatillugu isumalluutini pisariaqartitsineq allaaserineqarpoq:

- Taakkua maannakkut ingerlatsivimmi suleriaaseq malillugu, tassalu qinnuteqaatit ataasiakkaatut

sularineqassappata, isumalluutini pisariaqartitsineq 12-19-eriaammik annertusisussaavoq, tassalu ullumikkut ukioq tamaat piffissaq tamaat sulisussaq ataaseq sinnitsiarlugu (angalasarnerup

annertussusia apeqqutaalluni ukiumut 0,6 mio koruunit missaanni) siunissami ukioq tamaat piffissaq tamaat sulisussat 20-it missaannut missiliorneqarluni (12 mio koruunit missaanni). Takussutissiaq 2 malillugu ukioq tamaat piffissaq tamaat sulisussat amerlassusaasa qaffannerata suliasat amerlinerannit qaffasinneruneranut pissutaavoq, suliasat ilarpassuisa itigartinneqarlutik naammassineqartarnissaasa naatsorsuutigineqartariaqarnera, taamaattumik suliasanik akuersaerneqarlutik naammassineqartunit suliasat amerlanerujussuit suliarineqartussaallutik.

- Atorfinitsitsisarnerit batch atorlugu atorfinitsitsinermi periaaseq aqutugalugu suliarineqartarsinnassappata, isumalluutitik pisariaqartitsineq annikinnerusussaavoq. Tamatumunnga pissutsit pingaarnerit marluk pissutaapput: Uppernarsaatit sulisitsisumit katersorneqartarnerat aqqissuunneqartarnerallu, taamaaliornikkut kukkunerit assigiiaarnerussasut ikinnerussasullu ilimanarluni. Ilaatigut nunami sumi inuiaassuseqarnerup, aningaasarsianut atorfininnermilu atugassarititaasut assigiinnerisa atorluarnissaasa pissusissamisoornera, taamaalilluni sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutitik qinnuteqaatini 'batch-imi ataatsimi' sulisussanut tamaginnut atugassarititaasut assigiit aallaavigineqassallutik, taamaattumillu suliasanik suliarinnineq pisariinnerussalluni.

Batch atorlugu atorfinitsitsisarnermut periatsip atornerani isumalluutitik pisariaqartitsineq annikinnerusussaavoq, ilimanarluni ukioq tamaat piffissaq tamaat sulisussat 8-10-inik (8-10 mio koruunit missaanni) amerlassuseqassasut. Isumalluutitik pisariaqartitsinerup annikinnerulinnginneranut pissutaasoq tassaavoq, qinnuteqartunut ataasiakkaanut tamaginnut kinaassutsimik il.il. aalajangiiniarnermut tunngatillugu suli misissuisoqartartussaammat, kiisalu suliasanut tunngatillugu ilitersuinerup malittarinninnermullu atatillugu pisinnaatitsissummik pigisaqartunut sullissinerup pitsaanerunissaa naatsorsuutigineqartariaqarluni.

INASSUTEQAAT

> Inassutigineqarpoq Naalackersuisoqarfiup misissussagaa, nunat allat assersuutigalugu Island-ip, nunanit allamiunut suliasaqarfinnut atatillugu kisiannili aamma peqqinnissaqarfimmit sullissinerup assigisaannullu atatillugu, pisariaqartitsinerit assigiinngitsut sulisussanik amerlasoorsuarnik tikerartitsinerup atatillugu pilertartut qanoq iliorlutik pakkersimaarniartarsimaneeraat. Islandimi oqartussaasut aluminiumik suliniutit misilittagaqarput.

> Naalackersuisoqarfiup qinnuteqaatit amerlerujussuuartussaaneerat siunertaralugu Naalackersuisoqarfimmi suliasanik suliarinnittarnerup tunngatillugu suliaqarnerup aningaasaqarnermullu pissutsit allaaserisariaqaraluarpai, ilanngullugit IT-mi periaatsinik, sulisut ilinniartinneqarnissaannut, suliffeqarfinnik ilitersuisarnissamut il.il. pisariaqartitsinerit.

3. NUNANIT ALLAMIUNUT SULIASSAQARFIMMI AAMMA KILLEQARFINNI NAKKUTIGINNINNERMI AKISUSSAUFFIMMIK TIGUSINEQ

Namminersorneq pillugu inatsit 21. juni 2009 atuutilerpoq aammalu inuiaat kalaallit naamminersorsinnaatitaallutik naalagaaffiit innuttaasunut pisussaaffeqarnerat naapertorlugu inuiaassuseqarnerat nassuerutigalugu suliarineqarluni. Inatsimmi § 3, imm. 2-imi allassimavoq, Namminersorlutik Oqartussat suliaqarfiit ilanngussami allattorsimaffik II-imi allassimasut naalagaaffimmi oqartussaasunik isumaqatiginninniarnikkut Namminersorlutik Oqartussanut piffissani Namminersorlutik Oqartussanit aalajangerneqartunit tiguneqarnissaat. Nunanit allamiunut suliaqarfik aamma killeqarfinni nakkutiginninneq allattorsimaffik II-imi immikkoortoq nr. 6-imi allassimapput. Suliaqarfiit normumi tassani allassimapput, tamatumalu kingunerisaanik suliaqarfiit aallaaviatigut ataatsikkoortillugit tiguneqartussaallutik. Taamaattumik Namminersorlutik Oqartussat taamaallaat suliaqarfiup ilaannaata tigunissaanut aalajangiisnaasussaangillat.

Suliaqarfirmik akisussaaffigilerlugu tiguserup kingunerisussaavaa Namminersorlutik Oqartussat Kalaallit Nunaanni suliaqarfiup pineqartup iluani inatsilior-tussanngornerat aammalu atuutsisiner-mi ingerlatsisussanngortussanngornerat aammalu suliaqarfik tiguserminngaaniit Namminersorlutik Oqartussanit aningaasalersorneqartussanngusaaq.

Kalaallit Nunaata suliaqarfirmi ataatsimi akisussaaffimmi tigusinissamik kissateqalernerani, Kalaallit Nunaanni oqartussaasut aamma naalagaaffimmi oqartussaasut paasiniartassavaat Namminersorneq pillugu inatsimmi maleruagassiisutaasut, tiguseq allaffissornikkut suliaqarnikkullu qanoq iliornikkut aqqissuulluakkamik pisinnaanersoq. Suliaqarnerup ingerlanissaata nassuiarnissaanut suleqatigiissitaliamik pilersitsisoqarpoq, pisumi tassani Danmarkimit Statsministereqarfik, Inatsisunik atortitsiner-mut ministereqarfik, Nunaut allanut ministereqarfik, Naalagaaffimmi politiit, Nunanit allamiunut aqutsisoqarfik aamma Suliffissaqartitsiniarnermut ministereqarfik, aamma Kalaallit Nunaanniit taamaaqataanniit oqartussaasut aamma suliaqarfik isumaginnittartut peqataallutik. Suleqatigiissitaliami nassuiarneqassaaq Kalaallit Nunaanni oqartussaasut allat aamma Danmarkimi oqartussaasut akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqartoqarsinnaassanersoq isumaqatigiissuteqartoqassanersorlu imaluunniit allatut ataqatigiissaarisooqassanersoq.

Nunanit allamiunut suliaqarfiup aamma killeqarfinni nakkutiginninnerup akisussaaffigilerlugu tigunissaanik isumaliutersuuteqarnerit Suliniutinut angisoorsuarnut inatsisip akuerineqarnerata malitsigisaanik pilersit. Tassunga atatillugu suliniutinut angisuut inatsisaata atuutsilernissaanut suliniummi angisuumi sanaartornerup nalaani sulinissamut najugaqarnissamullu akuersissutisinnarnermut danskit inatsisaat pisariaqartitaasoq Danmarkimi Inatsisunik atortitsiner-mut Ministereqarfik nalilivoq. Kalaallit Nunaannut atuuttut nunanit allamiunut inatsimmi § 9, imm. 2, nr. 3-mi maleruagassat atuuttut naapertorlugit sulinissamut najugaqarnissamullu akuersissummik nalunaaruteqarfiusartunit piumasaqaatinit suliniutinut angisuunut inatsisip nunanit allamiunut sulisartunut inatsisilersornerata allaassuteqarneranik patsiseqarpoq. Danskit inatsisaanni inatsimmik allannguissamik pisariaqartitsineq taanna Danmarkimi tamanut ammasumik sivisuumik oqallinnermik pilersitsivoq, tassani paasinarluni Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik ineriartortitsiner-mut danskit nunami namminer-mi politikkiat annertuumik akimmisaartitsilersinnaasunik imaqsinnaasoq, naak aatsitassanut suliaqarfik Kalaallit Nunaannit akisussaaffigineqalereeraluortoq.

Danskit nunanit allamiunut inatsisaanni allannguinnissaq, suliniutinut angisoorsuarnut suliassani illuliortiternermik sanaartornermillu suliaqarnermut atatillugu aningaasarsianut atorfininnermilu pissutsinik nassuiaaneremut tunngassuteqarpoq. Suliniutinut angisoorsuarnut suliassani (taakkunaniinnarlu) – maannakkut nunanit allamiunut suliassaqaarfimmi ingerlatsivimmi suleriaasiusup, sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik tunniussisinaanissamut aningaasarsianut atorfininnermilu atugassarititaasut Kalaallit Nunaanni *nalinginnaasuunissaannik* tunngaveqartup akerlianik - sulisunut aningaasarsianut atorfininnermilu atugassarititaasut *akuersaarneqarsinnaasuunissaannik* nassuiaasumik Namminersorlutik Oqartussat siunnersuummik saqqummiussipput. Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermut suliassaqaarfimmi nunani tamalaani niuerfimmi unammillersinnaassuseqarnissaq eqqarsaatigalugu Namminersorlutik Oqartussat taamatut allannguinnissaq kissaatigaat.

3.1 Suliassaqaarfiit 'Nunanit allamiunut suliassaqaarfik aamma killeqarfinnik nakkutiginninneq'-rup ataaniittut

Allattorsimaffik II-imi suliassaqaarfiup 'Nunanit allamiunut suliassaqaarfik aamma killeqarfinni nakkutiginninneq' ataaniipput suliassaqaarfiit arlallit ataatsikkoortumik akisussaaffigineqalerlutik tiguneqartussat.

Allattorsimaffik imatut isikkoqarpoq;

1. **Nunamiittarnermut tunngasut.** Ilaqutariinnik ataatsimuulersitsiniarneq, tunngavissat immikkut ittut tunngavigalugit nunamiinnissamut akuersissutit (ilinniartut, au pair assigisaallu), sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutit, sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutit pillugit maleruagassani ilaatinneqanngitsut aamma suliassaqaarfimmi immikkut ittumik isumaqatigiissutit, sivitsuinerit, nunamiinnissamut akuersissutit atorunnaartarnerat, piffissami killiligaanngitsumik nunamiinnissamut akuersissut, nunamit anisitsinerit aamma iseqqusinnginnerit kiisalu inunnik ikiuiniarluni nunamiinnissamut akuersissut. Kiisalu naammagittaalliuuteqarnissamut periarfissaq.
2. **Qimaasunut tunngasut.** Nunamut qimaasutut inissinniartunut suliassanik suliarinninneq, uppersarsaatit piviusuunerinik nalilersuinerit kiisalu nutserisoqarnissaq pillugu apeqqut, qimaasunik illersuiniarneq, unnuiffissarsitsisarneq aamma peqqinnissaqaarfimmi sullississutit, atuartsineq, aningaasaqarnikkut ikiorsisarneq aamma angerlaqqinnissamut atatillugu siunnersuisarneq (nunamut angerlarsimaffigisamut uternissaq) aamma Qimaasunut aalajangiisartunik sullissineq. Kiisalu naammagittaalliuuteqarnissamut periarfissat.
3. **Visum-imut tunngasut.** Qinnuteqaatinik allaffissornikkut aqutsineq aamma nunani allani visum-imik tunniussisarneq.
4. **killeqarfimmi nakkutiginninneq.** Schengen-imi isumaqatigiissut 10 naapertorlugu immikkut nassuiaatit malillugit inuit nioqqutissallu killeqarfimmi nakkutigineqarnerat.
5. **Nunani tamani pisussaaffiit.** EU, Schengen, FN, Eurparådet kiisalu Nunat Avannarliit

Suliassaqaarfimmi akisussaaffimmik tigusiffiusumi apeqqutit pingaarnerit maannakkorpiaq ilisimaneqartut allaaserineqarnera matumani tulluittuniippoq.

3.2 Nunamiinnissamut tunngasoq

Nunanit allamiunut suliassaqaarfimmi akisussaaffimmik tigusinermi Kalaallit Nunaat nammineerluni sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinut kiisalu ilaqtariinnik ataatsimuulersitsiniarnermi sulianut tunngavissarititaasunik inatsisitigut maleruagassiiinnaalissaaq.

Sulisussat qinnuteqaataannut atatillugu ilitersuisarneq, qinnuteqaatinik allaffissornermi aqutsineq, ilanngullugit akuersissuteqarnermik itigartitsinermillu nalunaaruteqartarnerit, kiisalu uppersaatinik misissuisarneq aamma assersuutigalugu eqqartuussivimmi pineqaatissinneqarsimanermit uppersaatinik aamma akileraartarnermit uppersaatinik pissarsiniartarnek, tamatuma kingorna Namminersorlutik Oqartussanit isumagineqartussanngussapput.

Nunanit allamiut Kalaallit Nunaanni nunamiinnissamut akuersissummik pissarsisut, kingusinerusukkat danskisut naalagaaffimmi innuttaassuseqarnissamik angusaqarniarnissamut periarfissamut tunngatillugu, tamanna pillugu maleruagassani nalinginnaasuni pineqartunut ilaalissapput, takuuk nunanit allamiut naalagaaffimmi innuttaassuseqalernissaanik akuersisarneq pillugu kaajallaasitaq nr. 9, 12. januar 2006-imeersoq.

Naalagaaffimmi innuttaassuseqalernissamut qinnuteqarnermut atatillugu, qinnuteqartup nalinginnaasumik danskit oqaasiinik naammaginarumik piginnaaneqarnini misilitsinnermit uppersaataitaqartumik uppersaartussaavaa. Taamaattorli qinnuteqartunut Kalallit Nunaanni najugaqartunut atuuppoq, pineqartoq allatut oqaatiginninnermik imaluunniit oqaatsit allat atorlugit aammalu sumiorpalussuseq pissusissamisoortoq atorlugu, danskisut imaluunniit kalaallisut ajornartorsiutiginaq oqaloqatigiinnermi peqataasinaanera naammannersoq, politiit naliliissasat.

INASSUTEQAAT

> Allaffissornermi isumalluutissat Danmarkimi Nunanit allamiunut aqutsisoqarfiup ullumikkut Kalaallit Nunaannut qinnuteqaatinut allaffissornermut atugassiissutigisimasai tunngavigalugit naatsorsorlugu, allaffissornermi isumalluutiniq atuineq ukioq tamaat piffissaq tamaat sulisussap ataatsip missaaniit ukioq tamaat piffissaq tamaat sulisussat pingasut missaannut annertusisussaavoq. Tassani aatsitassarsiornermut suliassat tunngavigalugit qinnuteqaatit amerlisinnaanerat tunngavigalugu isumalluutiniq atuinerup annertusisinnaanera, imaluunniit suliassaqarfimmik nalinginnaasumik aqutsisoqarneq, ilanngullugu inatsisiliorneq ilanngunneqanngillat.

3.3 Qimaasunut tunngasoq

Aammattaaq nunanit allamiunut suliassaqarfiup aamma killeqarfinnik nakkutiginninnerup ataaniippoq qimaasunut suliassanik suliarinnittarnek, ilanngullugit nunarsuup sinneraniit allagartat piviususeqarnerinik naliliinerit kiisalu nutserisoqarnissamut apeqqutit, assersuutigalugu sorsunnermit imaluunniit malersorneqarnermit qimaasunik Kalaallit Nunaannut tikittunik illersuineq, qimaasunik unnuisarfimmiitsineq aamma peqqinnissaqarfimmi sullississutit, assersuutigalugu naalliutsitaanerup kingorna suliarinninnissaq, oqaatsinut atuartitsineq, aningaasaqarnikkut ikiorsisarneq aamma angerlaqqinnissamut atatillugu siunnersuisarneq, kiisalu Qimaasunut aalajangiisartunik sullissineq aamma naammagittaalliuteqarnissamut periarfissaqalersitsineq.

Qimaasutut isernissamut qinnuteqartoq Kalaallit Nunaannut tikinnialinnginnermini nunami allami isumannaatsumeereersimangippat aatsaat, Kalaallit Nunaata qimaaffigineqarnissaa anguneqarsinnaavoq. Nunani tamalaani qimaasunut tunngatillugu isumaqatigiissutini Danmarkip ilaaffigilersimasaanni aalajangersarneqarpoq, qimaasutut qinnuteqartoq nunamut pineqartup malersorneqarnissaanik

aarlerinartorsiorfiusumut utertinniarneqassanngitsoq imaluunniit nunamut allamut isumannaatsumik inissisimaffigisinnaanngisaanut ingerlateqqinniarneqassanngitsoq. Nuna isumannaatsoq paasineqassaaq tassaasoq nuna qimaasunut tunngatillugu isumaqatigiisummik atsiqataasimasooq taassuminngalu malinnittoq. Taamaattumik maannakkorpiaq suliassaqarfik taanna siunissami Kalaallit Nunaanni allaffissornermi suliaqarnermi annertuumik pingaaruteqartussaangilaq, pissutigalugu assersuutigalugu Danmarkimeereersimangikkaanni, Islandimeereersimangikkaanni imaluunniit Canadameereersimangikkaanni Kalaallit Nunaannukarnissaq ajornakusoormat. Taamaattorli suliassat taamaattut suliassaalissagaluarpata qanoq iliuseqarfigineqassanersut paasinianeqartariaqarpoq.

Neqeroorutitut oqartussaasut qimaasutut qinnuteqartunut aamma qimaasunut neqeroorutigisartagassaannut tunngatillugu Kalaallit Nunaata nammineerluni sullissinerup annertussusissaa aalajangertussaavaa, taamaattorli nunani tamalaani isumaqatigiisutit eqqarsaatigineqassapput.

Angerlaqqinnissamut tunngasuni (nunanit allamiup nammineq piumassutsiminik ataavartumik najugaqalernissaq siunertaralugu nunamut angerlarsimaffigisaminut imaluunniit siusinnerusukkut nunami najorsimasaminut uternissaat) Kalaallit Nunaat imaluunniit Savalimmiut immikkut inatsiseqanngillat, aammalu Savalimmiut akisussaaffimmik tigusinissaanut suliap ingerlanerani danskit tungaanniit inatsisinik taamaattunik inerisaasoqarnissaanik piumasaqaateqartoqarsimanani.

Kiisalu nunanit allamiunut suliassaqarfiup aamma killeqarfinnik nakkutiginninnerup ataanni, nunanit allamiunik akuliutsitsinissamut apeqqut ilaavoq. Apeqqutit taakkua danskit akuliutsitsinissamut inatsisaanni aamma danskit ilinniartitaanermut inatsisaanni inatsisitigut maleruagassaqartinneqarput aammalu misissorneqartariaqarpoq suliassaqarfimmi akisussaaffimmik tigusineq qanoq kinguneqarsinnaanersoq. Suliassaqarfiit suliassaqarfittut ataasiakkaatut isumaginninnermut, suliffeqarnermut aamma ilinniartitaanermut pissutsinut suliassaqarfinniittut, taamaattumillu annertunerpaatigut Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqareersimasutut isigineqarput.

INASSUTEQAAT

> Qimaasutut qinnuteqartunut aamma qimaasunut suliassaqarfimmi upalungaarsimanissamik pisariaqartitsineq maleruagassallu erseqqinnerusumik misissorneqartariaqarput, aammalu aningaasartuutit tassunga atasut taamaalillutik paasinianeqartariaqarlutik.

3.4 Visum-imut tunngasoq

Danskit nunanit allamiunut inatsisaanni atuuttumi immikkut ilisarnaataavoq, Kalaallit Nunaat nunanit allamiunut inatsiseqarnermut tunngatillugu angalaffissatut nunamiiffissatullu immikkoortisimaneqarmat. Taamaalilluni visum, nunamiinnissamut akuersissut imaluunniit sulinissamut akuersissut, tamanna erseqqilluinnartumik allassimangippat, Danmarkimut tunngatillugu tunniunneqarsimasooq Kalaallit Nunaannut atuutinngilaq. Taamatuttaaq visum, nunamiinnissamut akuersissut imaluunniit sulinissamut akuersissut, tamanna erseqqilluinnartumik allassimangippat, Kalaallit Nunaannut tunngatillugu tunniunneqarsimasooq Danmarkimut (aamma Savalimmiunut) atuutinngilaq.

Tassunga atatillugu oqaatigineqassaaq nunanit allamiunut suliassaqarfiup akisussaaffigilerlugu tiguneqarnerata kingorna Namminersorlutik Oqartussat aalajangiisinnaatitaaffiat Kalaallit Nunaannut

nunamut killeqartussaammat. Tamatuma ilaatigut malitsigissavaa, Kalaallit Nunaanni oqartussat assersuutigalugu visum-imik imaluunniit nunamiinnissamut akuersissummik il.il. Kalaallit Nunaanniinnissamik pisinnaatitaaffimmik ilaqartumik tunniussisinnaasut, kisiannili Kalaallit Nunaannit oqartussaasut Danmarkimi (imaluunniit Savalimmiuini) nunamiinnissamut pisinnaatitaaffik pillugu apeqquummut isummersinnaassanngitsut.

Kalaallit Nunaata nunarsuarmi sinniisoqarnera

Kalaallit Nunaat nunanit allamiunut suliassaqrarfiup akisussaaffigilerlugu tiginissaanik aalajangissagaluarpat, Kalaallit Nunaata nunani allani allartitaqarfeqarnissaa pillugu Danmarkimut nunanullu allanut isumaqatigiissuteqarnissamut periarfissat suunersut misissussallugu pingaaruteqarpoq. Tamanna pingaaruteqarpoq pissutigalugu aallartitaqarfiit ullumikkut Kalaallit Nunaannut visum-imik qinnuteqaammik tunniussiniarnermi atorneqartarmata, kisiannili aamma aallartitaqarfiit innuttaasunit kalaallinit nunani allaniinnermini ikiorneqarnissamik pisariaqartitsisunit atorneqartarmata.

Nunanit allamiunut inatsimmi § 47, imm. 2, uniffik siulleq malillugu nunamut namminermt ministerip aamma nunanut allanut ministerip akornanni isumaqatigiissuteqarnikkut danskit nunanut allanut attaveqartitsisui aamma nunani allani konsuulitut allartitaqarfiit visum-imik aamma nunamiinnissamut akuersissummik tunniussitineqartarsinnaanerat, nunanit allamiunut inatsisip Kalaallit Nunaannut atortussanngortinneqarnissaa pillugu peqqussummi ilaatinneqarpoq. Tamanna Namminersorlutik Oqartussanik isumaqatiginninniareernerup kingornatigut taamaallaat pisinnaavoq.

Aammattaaq atuuppoq Kalaallit Nunaannut visum-imik qinnuteqaatit nunanut allanut attaveqartitsisumut aallartitaqarfimmu, Danmarkip aallartitaqarfiusussatut isumaqatigiissuteqarfigisimasaannut tunniunneqartut, aallartitaqarfimmit pineqartumit Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfimmu nassiunneqassapput.

Matuma siuliani nassuiarneqartutut nunanit allamiunut sulissaqrarfiup akisussaaffigilerlugu tiguneqarnerata ilaatut visum-imut suliassaqrarfik Kalaallit Nunaata tigussagaluarpagu, suleqatigiinnerup taassuma ingerlatiinnarnissaa Danmarkip isummiussimappagu, allartitaqarfinnut taakkununga Danmarkip nalinginnaasumik allartitaqarfiusussatut isumaqatigiissuteqarfigisimasaannut tunngatillugu suleriaatsini allannguuteqartitsinissaq pisariaqartussaannngilaq.

Danmark nunanut allanut sinniisoqarnermut isumaqatigiissutinik pingasunik assigiinngitsunik isumaqatigiissuteqarsimavoq:

- **Visumeqarnissamut najoqqutassap nassatarisaanik nunat Schengen-imut atasunik, taamaatorli nunat avannarliit pinnagit isumaqatigiissutit nalinginnaasut**

Schengen-imi maleruagassat kiisalu nunani pineqatuni maleruagassat malillugit isumaqatigiissutinik bona fide-imik taaneqartartumik pissarsinissamut itigartitsinissaq agguanneqarsinnaavoq, qinnuteqartorlu qallunaat akuersissutinik suliarinninnermik sinniisoqarfiannut innersuunneqarluni. Isumaqatigiissutini taamaattuni nunat Schengen-imut atasunit, taamaatorli nunat avannarliit pinnagit, atorneqarpoq. Kalaallit-nunaat isumaqatigiissutinut taamaattunut ilaannngilaq.

- **Visumeqarnissamik tunngasunik suliarinnittarneq pillugu, nunanut avannarlernut isumaqatigiissutit annertusiat**

Schengen-imi maleruagassat kiisalu nunani pineqatuni maleruagassat malillugit isumaqatigiissutinik bona fide-imik taaneqartartumik pissarsinissamut itigartitsinissaq agguanneqarsinnaavoq, taamaattoqartillugu qinnuteqartoq qallunaat Nunanit allamiunut tunngasunik Aqutsisoqarfianut akuersissanngorlugu sinniisutut aallartitap saqqummiutissavaa. Tamatuma kingorna Nunanit

allamiunut tunngasunik Aqutsisoqarfiata aalajangenera malinneqassaaq. . Taamatut itturnik isumaqatigiissutit Danmarki Finlandimik, ilaatigullu Sverigimik isumaqatigiissuteqarpoq. Kalaallit-nunaat isumaqatigiissutini taamaattuni ilaanngilaq.

- **Nunanik avannarlernumik Isumaqatigiissutit annertusisat, tamatumunnga ilaatillugu nunamiinnissamut kiisalu/imaluunniit sulinissamut akuersissutinut atatillugu visuminut akuersissuteqartarneq.**

Visuminut tunngasut pineqartillugit qulaani pineqartumut innersuussissutigineqartarpoq. Isumaqatigiissutinik taamaattunik , nunamiinnissamut kiisalu/imaluunniit sulinissamut akuersissutit ilaatillugit, Danmark Norgemik isumaqatigiissuteqarpoq. Sverigemut Finlandimullu tunngatillugu taamaallaat qallunaat nunamiinnissamut kiisalu/imaluunniit sulinissamut qinnuteqaateqartarput.

Savalimmiut nunanit allamiunut suliassaqarfimmi akisussaaffimmik tigusinissaanik suliaqarnermut atatillugu Nunanut allanut ministereqarfik naliliisimavoq;

“Savalimmiut Schengen-imi ilaasortaangimmat nunat Schengen-imi ilaasut Savalimmiunut nalinginnaasumik aallartitaqarfeqarnissamik isumaqatigiissuteqarnissamik akuersitinniarnissaat ajornakusoorsinnaavoq. Savalimmiut taamaattunik isumaqatigiissuteqarusussagaluarpat Nunanut allanut ministeqarfik tamatumunnga ikiuukkusuppoq.

Nunanut avannarlernut annertusisamik isumaqatigiissutinut tunngatillugu, suliassat – visum-imut, taamatullu nunamiinnissamut aamma/imaluunniit sulinissamut akuersissutinut – tunngatillugu Nunanit allamiunut sullissivik aqutiginagu Savalimmiuni nunanit allamiunut oqartussaasunut toqqaannartumik saqqummiussisalernikkut allannguuteqartoqassagaluarpat, nunat nunani avannarlerniittut isumaqatigiissutit tassunga tunngasortaannik atorunnaarsitsissasut mattunneqarsinnaanngilaq, pissutigalugu tassani maleruagassani atuuttuni allannguinerit nunat allat aallartitaqarfiinik allaffissornikkut annertunerusumik aningaasartuuteqartitsilertussat pineqartussanngussammata.”⁹

Kalaallit Nunaannut tunngatillugu apeqqutit taamaattut atuussinnaapput aammalu suliassaqarfimmi akisussaaffimmik tigusiniarnermut ilungersunartumik akimmiffiuersinnaallutik.

INASSUTEQAAT

> Paasiniarneqartariaqarpoq Kalaallit Nunaannut nunanit allamiunut suliassaqarfimmi akisussaaffimmik tigusinermi danskit allalluunniit aallartitaqarfiinut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutit qanoq ittut pisariaqassanersut.

> Kalaallit Nunaata nunarsuarmi allartitaqarfeqarneranut aningaasartuutit suussanersut, isumaqatigiissutit suussusaat apeqqaataassaaq.

⁹ Savalimmiuni oqartussaasut nunanit allamiunut suliassaqarfimmi aamma killeqarfinni nakkutiginninnermik tigusinissaannut Suleqatigiissitaliamit nalunaarusiamut missingiummit issuaaneq.

3.5 Killeqarfinni nakkutiginnineq – ilanngullugu Schengen-imi suleqatigiinneq

Ulloq 25. marts 2001 Danmark suliassanut tunngatillugu Schengen-imi suleqatigiinnermi ilaalerpoq. Schengen-imi suleqatigiinnermi tunngavisoq Schengen-imi isumaqatigiisummik atuutsitsilernissamut isumaqatigiissut 14. juni 1985-imeersoq, Schengen-imi isumaqatigiisummik taagorneqarpoq.

Suleqatigiinnissamut siunertaasoq pingaarneq tassaavoq nunat Schengen-imi ilaasut akornanni nioquttissanik inunnillu kiffaangissuseqartumik nuttartitsinerup siuarsarneqarnissaa. Isumaqatigiisummi tamanna aalajangersakkani arlalinni oqaatigineqarpoq, taakkualu ataatsimoorlutik nunanit allamiunut inatsisitigut immikkuullarissumik ilusilersuisuupput. Tamatuma saniatigut isumaqatigiissut ilaatigut suliassa qarfiit politiiunut, pinerluutilinnut tunngasunik suliaqartarnermut, ikiaroorartumut aamma sakkunut tunngatillugu suleqatigiinnissaq pillugu aalajangersakkanik imaqqarpoq.

Schengen-imut maleruagassat ataatsimoortut – taaneqartartut Schengen-acquis – ullumikkut Schengen-imi isumaqatigiisummi aalajangersakkani ilaatinneqarput, malitsigisaanik eqqartuussinermit allagaatinin amerlasuunik, ilaatigut Eksekutivkomite-p ilitsersuutaanni akuerisaasunit, ilaatigut Schengen-imi ataatsimoorussamik eqqartuussinermit allagaatinin kingusinnerusukkut akuerisaasunit ilassuserneqarlutik.

Danmarkip ilaalernissamut akuersinermit isumaqatigiissutaani artikel 5, imm. 1-imi allassimavoq, Schengen-imi isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut aamma Savalimmiunut atorneqanngitsoq. Kisiannili Kalaallit Nunaata aamma Savalimmiut nunani avannarlerni pas-inut tunngatillugu peqatigiinnermut ilaanerata isiginiassagaanni, taamaattoq ilaalernissamut akuersinermit isumaqatigiisummi artikel 5, imm. 2-imi aalajangerneqarpoq, inuit illuatungaani Kalaallit Nunaata imaluunniit Savalimmiut illuatungaani naalagaaffiit Schengen-imi isumaqatigiisummi peqataasut aamma Island-ip aamma Norgep akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutip akornanni angalaniartut misissuiffigineqartassanngitsut. Artikel 5-imi aalajangersakkat atuutsinneqalerput, pissutigalugu Kalaallit Nunaat aamma Savalimmiut EU-mi ilaasortaanngimmata, kisiannili nunani avannarlerni pas-imut tunngatillugu peqatigiinnermi ilaajuassallutik.

Nunani avannarlerni pas-imut peqatigiinneq isumaqqarpoq, nunani avannarlerni naalagaaffimmi innuttaassuseqartut killilersorneqanngitsumik pas-imik nassataqanngikkaluarlutik aammalu pas-inut misissuisarfik aqqusaanngikkaluarlugu, killeqarfiit aqqusaartagassatut akuerineqartut aqquutigalugit nunani avannarlerni nunat akornanni angalasinnaasut. Naalagaaffimmi innuttaassuseqartut allat nunani avannarlerninngaaneersuunngitsut taamatuttaaq pas-inut misissuisarfik aqqusaanngikkaluarlugu killeqarfiit aqqusaartagassatut akuerineqartut aqquutigalugit nunani avannarlerni nunat akornanni angalasinnaapput, kisiannili taamatut naalagaaffimmi innuttaassuseqartut pas-imik imaluunniit kinaassutsimut uppersaammik akuerisaasumik allamik nassassapput. Schengenimut atatillugu Danmarkip killeqarfii 'isorliunerit' taamaallutik Kalaallit Nunaata Savalimmiullu killeqarfiit 'isorliunernit' aamma killeqarfiupput.

Illuatungaani Danmark-ip nunani avannarlerni pas-imut peqatigiinnermi peqataanerata, illuatungaani Danmarkip taamakkiisumik atuuttumik Schengen-imi nunatut pisussaaffiisa ataqatigiinnerisa malitsigisaanik, Kalaallit Nunaata aamma nunat Schengen-imi ilaanngitsut tamatuma malitsigisaanik sukannernerusumik killeqarfinni nakkutiginniffiusussatut piumasaqaateqarfiusut akornanni inuit angallannerannut tunngatillugu Kalaallit Nunaata killeqarfii Schengen-imi sumiiffinni 'killeqarfittut isorliunerusumiittut' isigineqalerput.

Tamanna tunngavigalugu peqataanissamik akuersinermit isumaqatigiissutip naggasiutitut allagaammi allassimavoq isumaqatigiissut Eksekutivkomitemi¹⁰ (maannakkut Rådimi) paasineqareerpat, maleruagassat

¹⁰ Eksekutivkomite Schengen-imi isumaqatigiisummi oqartussaasuvoq, immikkut piginnaatitaaffeqarnerup saniatigut isumaqatigiissutip aalajangersimasumik atorneqarnerata qulakkeernissaanik siunertaqartoq. Taamaattumik Komite Schengen-imi suleqatigiinnerup aallartinnerani oqartussaasutut qullersaavoq, aammalu nunat tamarmik immikkut ministerimut sinniisqartitsillutik (naalagaaffimmi inatsisunik atortitsinermit

Kalaallit Nunaanni killeqarfinni isorliunerusuniittuni (aamma Savalimmiuni) sunniuteqarluartumik nakkutiginninnissamut alapernaarsuinissamullu iliuusissat piviusunngortinneqarnissaannut pisariaqartutut isigineqartut kiisalu iliuusissat taarsiisussatut pisariaqartutut isigineqartut, ilanngullugit Schengenimi paasissutisseeriaatsimik aaqqissuussamik (SIS-imik), ilaatigut kissaatigineqanngitsumik tikittartut pillugit paasissutissanik attaveqaaqatigiinnermut atorneqartartumik, atuutilersimallutillu sunniuteqarlualersimalerlutik.

Kalaallit Nunaat Schengen-imi nunanut pisortatigoortumik ilaangikkaluarluni killeqarfiit isorliunerusuniittut nakkutigineqarnerannut aamma killeqarfiit nunap iluaniittut nakkutigineqanngitsumik aqutiginetartarnissaannut isumannaariniarnermut tunngatillugu, Schengen-imut tamakkiisumik atassuteqartut pisarnerattut atuuttartut *pisussaaffiit assignik* malinnittussaasoq, Schengen-imi nunanut naleqqiullugu Kalaallit Nunaata inatsisitigut maannakkut inissisimanera taamaalilluni eqikkarneqarsinnaavoq.

Kalaallit Nunaat “Schengen-imi immikkoortoqarfittut” ilanngulluni

Schengen-imi suleqatigiinnermut Kalaallit Nunaata pisortatigoortumik akuersinissaa, Namminersorlutik Oqartussat nunani tamalaani suliaqarnissamut periarfissaasa iluanni periarfissaanersoq paasinarsisinneqanngilaq.

Allakkiami 2009-imi inatsisilerituumit Kim U. Kjær-imit Namminersorlutik Oqartussanut suliarineqartumi inerniliissutigineqarpoq, Kalaallit Nunaata namminersortutut tamakkiisumik Schengen-imi nunatut pisortatigoortumik Schengen-imi suleqatigiinnermut ilaalersinnaanermik angusaqarsinnaannginnera qularutissaanngitsutut isigineqartariaqartoq, pissutaareerluni suleqatigiinnissamut tunngaviumik isumaqatigiissuteqartarnerit sakkutigineqartarnerat EU-mi (De Europæiske Fællesskaber) naalagaaffinnut ilaasortaasunut tunngatinneqarmat, tassanilu Kalaallit Nunaat ilaasortaanani. Taamaattorli allakkiap suliarineqarnerata kingorna Schengen-imi suleqatigiinnermi aalajangersimasunik allannguuteqarsimavoq aammalu nutarterinissaq pisariaqartinneqarluni.

Island aamma Norge Schengen-imi ilaatinneqarput. Pisinnaatitaaffiup taassuma angunissaanut nunat allanik isumaqatigiissutinik akuersisariaqarsimapput, tassungalu atatillugu takulertorneqarsinnaavoq, ingiaqatigisaanik taamanikkut Eksekutivkomite-p aamma Dublin II-mut peqqussummut Dublin-imi isumaqatigiissummut taartaasumut ilaalernissaq pillugu nunat pineqartut akornanni immikkut ittunik isumaqatigiissuteqartoqarsimasoq. Tamatuma saniatigut Dublin-imut tunngatillugu maleruagassanik sunniuteqarluartumik atuinissap qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu inussat ipaasaannut qarasaasiatigut nalunaarsuiffimmik pilersitsinissaq ingerlatsinissarlu pillugit Eurodac-imut peqqussummut nunat akuersisimapput. Taamaattumik naatsorsuutigineqartariaqarpoq Kalaallit Nunaat Schengen-imut ilanngutissagaluarpat Dublin-imut tunngatillugu maleruagassanut akuersinissaq atuinissarlu piumasaqaatigineqassasoq.

Taamaattorli Kalaallit Nunaata naalagaaffittut namminersortutut inissisimannginnera ajornartorsiutaasinnaavoq. Tamanna Savalimmiunut tunngatillugu 2003-mi aammalu 2008-miilli Danmark suleqatigalugu nunanit allamiunut suliaqarfiimmi aamma killeqarfinnik nakkutiginninnermi akisussaaffimmik tigusiniarsarisimasumut tunngatillugu paasinarsisimavoq.

---

imaluunniit nunanut namminermut ministeriugajuttumik). Schengen-imi suleqatigiinnerup Amsterdam-imi isumaqatigiissutip ulloq 1. maj 1999 atuutilernerani EU-mut ilaalernerata kingorna, Schengen-imi aaqqissuussat pisortatigoortumik namminersortuussut, tassalu eksekutivkomite, suleqatigiissitaliat aamma allattoqarfik, aamma atorunnaarsinneqarput. Tamatumunnga taarsiullugu EU-mi sullissiviit nalinginnaasut suleqatigiinnermik aqutsisussanngortinneqarput. Tamatuma kingunerisaanik aalajangiinerit Schengen-imi suleqatigiinnermut attuumassuteqartut maannakkut Kommissionip imaluunniit naalagaaffimmit ilaasortaasup siunnersuuteqarnerisigut Ministerit siunnersuisooqatigiiffianni aalajangiiffigineqartalerput.

INASSUTEQAAT

> Misissorneqartariaqarpoq Kalaallit Nunaat Schengen-imi suleqatigiinnermut tunngatillugu qanoq inissisimanersoq. Misissuineq kingulleq (Kim U. Kjær) 2009-imeersuuvoq ullumikkullu atuukkunnaarsimalluni. Nutarterinerup suliarinissaa innersuutigineqarpoq.

> Paasiniarneqartariaqarpoq Schengen-imi suleqatigiinnermut pisortatigoortumik Kalaallit Nunaata ilaalernissaa Namminersorlutik Oqartussat nunani tamalaani suliaqarnissamut periarfissaasa iluanni ajornannginnersoq, imaluunniit Kalaallit Nunaata Schengen-imi immikkoortutut ilaatinneqartutut inissisimalernissaq angusinnaaneraa.

> Misissorneqartariaqarpoq Schengen-imut suleqatigiinnermit anissagaluaraanni tamanna Kalaallit Nunaata nunani avannarlerni pas-inut tunngatillugu peqatigiinnermut tunngatillugu inissisimaneranut qanoq kinguneqassanersoq, ilaatigut:

- a. Inuit, umiarsuit, timmisartut imaluunniit usit Kalaallit Nunaanneersut danskit, imaluunniit nunani avannarlerni allani killeqarfinni nakkutilliisarfimmut tikinneranni qanoq inissinneqassanersoq.
- b. Inuit, umiarsuit, timmisartut imaluunniit usit Kalaallit Nunaanneersut Schengen-imi nunamut Nunat avannerliit avataaniittumut tikinneranni qanoq inissinneqassanersoq.
- c. Inuit, umiarsuit, timmisartut imaluunniit usit Kalaallit Nunaanneersut Schengen-imeersut (Nunat avannerliit iluanni aamma avataanni immikkoortillugit) Kalaallit Nunaannut tikinneranni qanoq suliarineqassanersoq.
- d. Internettikkut paasissutissat suut Schengen-imi suleqatigiinnermut tunniuttarunnaassanerivut, aammalu paasissutissat suut Schengen-imit pisarunnaassanerivut.
- e. Sunniutaasussat allat, ilanngullugu Schengen-imi suleqatigiinnerup avataaniinnermi Kalaallit Nunaannut toqqaannangitsumik sunniutaasussat.

3.6 Nunani tamalaani pisussaaffiit

Tulliuttuni nunani tamalaani pisussaaffiit Kalaallit Nunaata nunanit allamiunut suliaqarfimmi aamma killeqarfinnik nakkutiginninnermi akisussaaffimmik tigusinerata kingorna naapertuutsitsinissamik isumannaariffigisassai allaaserineqarput.

Nunani avannarlerni pas-inut tunngatillugu peqatigiinneq

Nunani avannarlerni pas-inut tunngatillugu peqatigiinneq, pingaartumik Danmarkimi, Finland-imi, Norge-mi aamma Sverige-mi naalagaaffimmi innuttaassuseqartut nunani avannarlerni nunamit angerlarsimaffigisamit allaanerusumi nunamiinnermi pas-imik aamma nunamiinnissamut akuersissummik peqarnissamik, matuma kinguliani pas-imik misissuisarnermik taagorneqartoq, piumasaqaateqarfigineqannginnerat pillugu Allattorsimaffimmi 22. maj 1954-imeersumi maleruagassanut malinneqartussanut aamma Danmarkip, Finland-ip, Norge-p aamma Sverige-p akornanni nunani avannarlerni ataatsimoorussamik killeqarfinni pas-inik misissuisarnissamik atorunnaarsitsinissaq pillugu Isumaqatigiissutaannut 12. juli 1957-imeersumut, matuma kingorna pas-inik misissuisarnermut isumaqatigiissummik taagorneqartoq, ataatsimoorumik taaguutaavoq.

Nunani avannarlerni pas-inut tunngatillugu peqatigiinnermi siunertaavoq nunani avannarlerni naalagaaffiit akornanni "kiffaanngissuseqartumik angallavigeqatigiinnissamik" qulakkeerinissaq. Allattorsimaffiup immikkoortuani siullermi aalajangersarneqarpoq, nunani avannarlerni nunani peqataasuni naalagaaffimmi innuttaassuseqartut "nunat taakkua ilaannit ataatsimit nunat takkua allat ilaannut ataatsimut angalanermi pas-imik imaluunniit allamik angalanermi kinaassutsimut uppersaammik peqarnissamik pisussaaffeqartunut, taamatullu nunamit angerlarsimaffigisamit allaanerusumi nunani avannarlerni nunami allamiinnermi nunamiinnissamut akeursissummik peqarnissamik pisussaaffeqartunut" ilaatinneqanngitsut. Pas-inik misissuisarnermut isumaqatigiissut ilaatigut naalagaaffiit naalagaaffinnut nunani avannarlerniinngitsunut killeqarfanni pas-imik misissuisarnissamut pisussaaffii pillugit maleruagassanik imaqqarpoq.

Nunani avannarlerni pas-imut tunngatillugu peqatigiinnermi ullumikkut Danmark, Finland, Island, Norge aamma Sverige isumaqatigiissummut peqataasutut suleqateqarput.

Ulloq 25. marts 2001 Danmark suliaqarnermut tunngasunut Schengen-imi suleqatigiinnermut ilaalerpoq. Tamatumaa peqatigisaanik nunanit allamiunut inatsit siusinnerusukkat Kalaallit Nunaannut atuuttoq, peqqussut nr. 150, 23. februar 2001-imeersumik taarserneqarpoq. Taamaattumik Kalaallit Nunaanni nunanit allamiunut inatsit, Danmarkip suliaqarnermut tunngasunut Schengen-imi suleqatigiinnermut ilaalernerata malitsigisaannik aalajangersakkanik arlalinnik imaqqarpoq. Danmarkip ilaalernissamut akuersinermut isumaqatigiissutaani artikel 5, imm. 1-imi allassimavoq, Schengen-imi isumaqatigiissut Savalimmiunut aamma Kalaallit Nunaannut atuutinngitsaq.

Kalaallit Nunaata angalanermut aqqissuussaq nunani avannarlerni pas-imut tunngatillugu peqatigiinnermut sinaakkusiussat iluanni aalajangersagaasoq atormagu, ilaalernissamut akuersinermut isumaqatigiissummi artikel 5, imm. 2-imi aalajangersarneqarpoq, inuit illuatungaani Kalaallit Nunaata illuatungaani naalagaaffiit Schengen-imi isumaqatigiissummik aamma Island-ip aamma Norge-p suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutaanik akuersisimasut akornanni angalasut misissuiffiqeqartassanngitsut.

Artikel 5-imi aalajangersakkat taamaalillutik ilanngunneqarput, pissutigalugu Kalaallit Nunaat aamma Savalimmiut Den Europæiske Union-imi ilaasortaangimmata, kisiannili illuatungaaticut angalanermut aqqissuussami Nunani avannarlerni pas-imut tunngatillugu peqatigiinnermut sinaakkusiussat iluanni aalajangersagaasumi pineqartunut ilaallutik.

Illuatungaani Kalaallit Nunaata illuatungaani naalagaaffiit isumaqatigiissummik 1990-imeersumik akuersisimasut akornanni angalasunut tunngatillugu, ilaalernissamut akuersinermut isumaqatigiissummi artikel 5, imm. 2-imi atuinissamut piunasaqaataavoq, Schengen-imi maleruagassanut pingaarnertut, ilanngullugu Schengen-imi paasissutissanut periaatsimik atuneq, naapertuuttumik sunniuteqarluartumik killeqarfanni nakkutillivimmik Kalaallit Nunaanni atuutsitsisoqalissasoq. Taamaattoqanngippat Kalaallit Nunaannit angalasut, Schengen-imi killeqarfanni isorliunerusuni killeqarfanni misissuisarnermut maleruagassat malillugit, tunngaviaticut Schengen-imi nunanut isernialernerminni killeqarfimmi misissuiffiqeqartussaassapput.

Nunani tamalaani pisussaaffiit allat

Namminersorneq pillugu inatsimmi § 12, imm. 1-imi allassimavoq, Naalakkersuisut suliassaqarfinnut tamakkiisumik akisussaaffigilerlugit tiguneqareersimasunut tunngassuteqartunut, naalagaaffinnut allanut aamma inuiaat akornanni kattuffinnut, isumaqatiginniarsinnaasut aammalu naalagaaffinnut isumaqatigiissuteqarsinnaasut, ilanngullugit ingerlatsivinni ingerlatsinissamut isumaqatigiissutit.

Nunanit allamiunut suliassaqarfimmik aamma killeqarfinnik nakkutiginninnermik akisussaaffigilerlugu tigusinerup ilaatut, pisussaaffiit aamma inuiaat akornanni kattuffiit Kalaallit Nunaata peqataaffigissallugit soqutigisaqarfigisinnaasai, assersuutigalugu UNHCR aamma EU, aamma Danmarkimut tunngassuteqarmata, taamaalillunilu pisussaaffiit aamma Danmarkimut atuutilertussaassallutik, taamatullu aamma kattuffinni pineqartuni Danmark aallartitaqarmat, danskit naalakkersuisui Naalakkersuisut sinnerlugit kattuffinni pineqartuni isumaqatiginninniartussaassapput. Soorunami danskit naalakkersuisuisa aamma Naalakkersuisut akornanni ingerlaavartumik qanimut ataqatigiissaarinisaaq ilisimatitseqatigiittarnissarlu pisariaqartinneqartussaavoq.

Matuma kingulianiippoq nunani tamalaani isumaqatigiissutit nunanit allamiunut suliassaqarfimmi Danmarkip maannakkorpiaq pisussaaffigisaannut attuumassuteqartut allattorsimaffiat:

FN

- Qimaasut inatsisitigut pisinnaatitaaffii pillugit Genève-mi isumaqatigiissut, 1951, kiisalu ilassutitut allattorsimaffik, 1967
- Ammip qalipaataa malillugu immikkoortitsinerit suulluunniit tamarmik atorunnaarsinneqarnissaat pillugu isumaqatigiissut, 1965
- Innuttaasut aamma politikikkut pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissut, 1966
- Aningaasaqarnikkut, inooqatigiinnikkut kulturikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissut, 1966
- Arnanik immikkoortitsinerit suulluunniit tamarmik atorunnaarsinneqarnissat pillugu isumaqatigiissut, 1979
- Naalliutsitsinerimik allatullu naakkittaatsuliorluni inuppalaanngitsumik imaluunniit nikassaarpasissumik pissusilersortarnermut imaluunniit pillaasarnermut akiuniarnissamut isumaqatigiissut, 1984
- Meeqaat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut, 1989, kiisalu meeqaat sakkulersorluni akerleriittunut ilaasarnerat pillugu ilassutitut isumaqatigiissut, 2000, aamma meeqaqanik tuniniaasarneq aamma akissarsiutigalugu atortittarneq il.il. pillugit ilassutitut isumaqatigiissut, 2000
- Angajoqqaat akisussaasuunerannut aamma meeqaqanik illersuiniarnermi iliuusissanut tunngatillugu pisinnaatitaaneq, inatsisinik toqqaasarneq, akuersisarneq, atuutsitsilertarneq suleqatigiinnerlu pillugit isumaqatigiissut, 1996
- Nunat akornanni pinerluuteqartut ingerlaartarnerat pillugu isumaqatigiissut kiisalu inunnik niueruteqartarneq, ilanngullugit pingaartumik arnanik meeqaqanillu, pillugu allattorsimaffik tassunga atasoq (Palermo-mi allattorsimaffik), 2000
- Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffi pillugit isumaqatigiissut, 2006

Europami siunnersuisooqatigiit

- Europami inuit pisinnaatitaaffiut isumaqatigiissut, 1950, kiisalu ilassutitut allattorsimaffiit
- Isumaginninnikkut peqqinnissaqarfimmilu ikiuisarneq pillugu Europami isumaqatigiissut, 1953
- Europami Isumaginninnermut angerfigeqatigiissut, 1961

- Isumaginninnermi isumannaallisaatinut Europami malittarisassat, 1964
- Inuit niuerutigineqartarnerannik akiuiniarnermut suliniuteqarneq pillugu isumaqatigiissut, 2005

Nunat avannarliit

- Isumaginninnikkut Ikiorsiisarneq aamma Isumaginninnikkut kiffartuussisarnerit pillugit isumaqatigiissut, 1994
- Isumaginninnermi isumannaallisaatit pillugit isumaqatigiissut, 2003

INASSUTEQAAT

> Nunanit allamiunut suliassaqarfimmik killeqarfinnillu nakkutiginninnermik tigusererunerup kingornatigut Kalaallit Nunaata nunani tamalaani pisussaaffigisat siunissamut naapertuutsinnissaanik isumannaagassai suunersut misissoqqinneqartariaqarput.

3.7 Akisussaaffimmik tigusinnermi sunniutaasinnaasut

Matuma siuliani immikkoortoq 3.6-imi allassimavoq, Kalaallit Nunaat nunani avannarlerni pas-imut tunngatillugu peqatigiinnermi ilaasoq. Pas-imut tunngatillugu peqatigiinneq, maleruagassanik danskit naalagaaffiata aamma Kalaallit Nunaanni oqartussaasut akornanni suliassat aamma suliassaqarfiit agguataarnissaannut immikkut tunngavissarititaasunut tunngasunik imaqqangilaq. Taamaattorli pas-imut allattorsimaffimmi aamma pas-imik misissuisarnissamut isumaqatigiissummi allassimavoq, taanna naalagaaffinnit suleqatigiinnermi ilaasunit sukkulluunniit atorunnaarsinnaqarsinnaasoq. Pas-imut allattorsimaffimmi atorunnaarsitsinissamut naleqquttumik piffissaliisoqarnissaa piumasaaqatigineqarpoq, kisiannili pas-imik misissuisarnissamut isumaqatigiissummi artikel 15, imm. 3-imi atorunnaarsitsinissamut piffissaliusaaq qaammatinut arfinilinnut aalajangersarneqarpoq.

Taamaattumik Kalaallit Nunaanni oqartussaasut, nunanit allamiunut suliassaqarfik aamma killeqarfinnik nakkutiginninneq, nunani avannarlerni pas-imut tunngatillugu peqatigiinnermi maleruagassanik atuinnermut sunniuteqanngitsumik aallaaviatigut akisussaaffigilerlugu tigusinnaavaat.

Kisiannili aamma matuma siuliani immikkoortoq 3.6-imi allassimavoq, nunani tamalaani pas-imut tunngatillugu peqatigiinnermut maleruagassat, Schengen-imi suleqatigiinnermut maleruagassat ataaniittut. Maleruagassat taakkua marluk akornanni akerleriittoqarsimappat imaluunniit nunani avannarlerni pas-imut tunngatillugu peqatigiinnermut maleruagassat Schengen-imi suleqatigiinnermut akornutaasimappata, Schengen-imi maleruagassat Pas-imut tunngatillugu peqatigiinnermut maleruagassanit salliususaapput. Taamaattumik nunanit allamiunut suliassaqarfimmi aamma killeqarfinni nakkutiginninnermi akisussaaffimmik tigusererunerup kingorna Kalaallit Nunaata inissimalernissaanut aalajangiisuusaaq, Schengen-imi maleruagassat eqqarsaatigalugit tigusinissaaq taamaattoq qanoq nalilertariaqassanersoq.

Schengen-imi isumaqatigiissut naalagaaffimmut ataasiakkaamut kiffaangissuseqarluni nunami namminermi oqartussaasumik Schengen-imi paasissutissanut periaatsimi (SIS) paasissutissanik pissarsisinnaasussamik toqqaanissamik pisinnaatitaaffiliinngilaq. Naalagaaffik ilaasortaasoq oqartussaasumik naalagaaffimmi

killeqarfimmi nakkutiginninnermut imaluunniit allatut politiitut aamma akitsuuserinnermi nakkutiginninnermut akisussaasuusumik paasisutissanut periaatsimut isersinnaasussamik taamaallaat toqqaasinnaavoq. Oqartussaasut visum-imik tunniussisarnermut akisussaasuusut, qitiusumi oqartussaasut visum-imik qinnuteqaatinik suliarinnittarnermut akisussaasuusut kiisalu oqartussaasut nunamiinnissamut akuersissutinik tunniussisarnermut akisussaasuusut aamma nunanit allamiunut inatsimmik ingerlatsivimmi akisussaasuusut aamma artikel 101 naapertorlugu toqarneqarsinnaapput, kisianni oqartussaasut taakkua paasisutissat SIS-imi nalunaarsorneqarsimasut ilaannut taamaallaat isersinnaatinneqarsinnaapput (pingaartumik pineqarput nunanit allamiut kissaatigineqanngitsut aamma allagartat inatsisunik unioqqutitsisut pilugit paasisutissat).

Savalimmiut nunanit allamiunut suliassaqarfimmi akisussaaffimmik tigusinissaq pillugu isumaqatiginninniarneranut atatillugu, Savalimmiut Danmarkimi naalagaaffeqatigiinnermut ilaanera aammalu nunanit allamiunut suliassaqarfiup aamma killeqarfimmi nakkutiginninnerup Savalimmiunit tiguneqarnerani taamaallaat Danmarkimi naalagaaffimmi oqartussaasut akornanni aalajangiisnaatitaanerup nunap iluani allannguuteqarnera pineqartoq, tunngavilersuutitut atornerarnera EU-p akuerinngilaa. Danskite Schengen-imi suleqatigiinnermut ilaalernissamut akuersinnermut isumaqatigiissutaanni Savalimmiut pineqartunut ilaanngilaq, aammalu Savalimmiut EU-mi danskite ilaasortaaneranni pineqartunut ilaanngilaq. EU-p tungaaniit atuuttussanngortinneqarpoq, Savalimmiunit nunanit allamiunut suliassaqarfiup aamma killeqarfimmi nakkutiginninnerup akisussaaffigilerlugu tiguneqarnissaa kissaatigineqarpat, danskite naalagaaffiata ilaalernissamik akuersinnermut isumaqatigiissutaanni artikel 5, imm. 2-mut tunngaviusoq, Savalimmiunut tikinnermi tassanngaaniillu aallarnermi inuit misissuiffigineqartannginnissaannut tunngasoq, atuukkunnaassasoq. Aammattaaq nunami Schengenimut atassuteqartuunngitsumi oqartussaasut SIS-imi aamma VIS-imi paasisutissanut attavilernissaannut tunngatillugu EU-Kommissioni nangaassuteqarnermik arlalinnik nalunaaruteqarsimavoq, tamannalu sunniuteqarluartumik killeqarfigisanik nakkutilliinnermut qitiusutut pingaaruteqartuupput.

Nunanite allamiunut suliassaqarfimmi akisussaaffimmik killeqarfigisanillu nakkutilliinnermik Kalaallit Nunaata tigusinissaanut naleqqiullugu taamatut assingusunik aamma isumaliuteqartoqarnissaa naatsorsuutigisariaqarpoq.

Danskite naalagaaffiat EU-mi naalagaaffittut ilaasortaasutut aammalu isumaqatigiissummi Schengen-imi suleqatigiinnermut ilaalernissaani peqataasutut, takuuk matuma siuliani immikoortoq 3.3, EU-mi Ministerite siunnersuisooqatigiiffiannut atugassarititaasut allannguuteqarnerisa qanoq isumaqarnerat pillugu isumaqatiginninniarariaqalissaaq. Ministerite siunnersuisooqatigiiffianni Savalimmiuni oqartussaasut killeqarfimmi nakkutiginnilernissaat aammalu SIS-imik atuilernissaat akuersaarneqarumanngippat, artikel 5, imm. 2-ip atorunnaarnerata kingunerissavaa, Schengen-imi suleqatigiinnermut atatillugu Savalimmiut EU-mi nunani ilaasortaasuni ilaanngitsutut inissisimanera sunniuteqalissasoq. Tamatuma kingorna danskite naalagaaffiat, Schengen-imi naalagaaffiit allat assigalugit, ilanngullugit nunani avannarlerni pas-imut tunngatillugu peqatigiinnermi nunani avannarlerni naalagaaffiit sinneri, inuit Savalimmiunut tikinneranni tassanngaaniillu aallarneranni inuit misissuiffigineqartalernissaannut, ilanngullugu pas-inik misissuisarneq, pisussaaffeqalissaaq.

Danskite ilaalernissamik akuersinnermut isumaqatigiissutaanni artikel 5, imm. 2-p atuutsinnissaanut tunngaviusoq taamaaqataanik Kalaallit Nunaannut tunngatillugu atorunnaassappat tamatuma kingunerissaanik Kalaallit Nunaannut tikittut tassanngaaniillu aallartut nunamite allamite tikittutut aamma nunamut allamut aallartutut isigineqalissapput.

Tamanna pingaarnertigut makkuninnga kinguneqassaaq:

- Inuit Kalaallit Nunaanniit aallartut aammalu Danmarkimut imaluunniit nunani avannarlerni naalagaaffimmut allamut tikittut, umiarsuarmik imaluunniit timmisartumik angalanerat apeqqutaatinnagu, naalagaaffimmi tikiffigisaminni oqartussaasunit inuit misissuiffigineqartarnerannik, ilanngullugu pas-imik misissuineq, aqqusaarisalissapput.
- Inuit Kalaallit Nunaanniit aallartut aamma Schengen-imi naalagaaffimmut nunani avannarlerni naalagaaffiunngitsumut tikittut, umiarsuarmik imaluunniit timmisartumik angalanerat apeqqutaatinnagu, naalagaaffimmi tikiffigisaminni oqartussaasunit inuit misissuiffigineqartarnerannik, ilanngullugu pas-imik misissuineq, aqqusaarisalissapput.
- Inuit nunani avannarlerni naalagaaffimmit aallartut aammalu Kalaallit Nunaannut tikittut, umiarsuarmik imaluunniit timmisartumik angalanerat apeqqutaatinnagu, naalagaaffimmi aallarfigisaminni oqartussaasunit inuit misissuiffigineqartarnerannik, ilanngullugu pas-imik misissuineq, aqqusaarisalissapput.
- Inuit Schengen-imi naalagaaffimmit nunani avannarlerni naalagaaffiunngitsumit aallartut aammalu Kalaallit Nunaannut tikittut, umiarsuarmik imaluunniit timmisartumik angalanerat apeqqutaatinnagu, naalagaaffimmi aallarfigisaminni oqartussaasunit inuit misissuiffigineqartarnerannik, ilanngullugu pas-imik misissuineq, aqqusaarisalissapput.

Pisuni taaneqartuni inuk pineqartoq danskisut naalagaaffimmi innuttaassuseqarnissamik pisinnaatitaanersoq aammalu Kalaallit Nunaanni nunaqavissuunersoq, Danmarkimi imaluunniit nunani avannarlerni naalagaaffimmi allami naalagaaffimmi innuttaassuseqarnersoq, Schengen-imi naalagaaffimmi innuttaassuseqarnersoq imaluunniit naalagaaffimmi nunani avannarlerni naalagaaffiunngitsumi imaluunniit Schengen-mi naalagaaffiunngitsumi naalagaaffimmi innuttaassuseqarnersoq, inuit misissuiffigineqarnissaannut apeqqutaasussaangilaq.

Taamaatorli inuk pineqartoq EU-mi inatsisit naapertorlugit kiffaanngissuseqartumik angalaarsinnaatitaanersoq imaluunniit inuk Schengen-imi maleruagassanut tunngatillugu nunani allani naalagaaffimmi innuttaassuseqartutut isigineqartariaqarnersoq apeqqutaatillugu misissuinerup annertussusaa sukannissusaalu assigiinngitsuusaaq. Inuit siulliullugu taaneqartumiittut taamaallaat minnerpaaffimmi misissuiffigineqassapput, inuilli kingulliullugu taaneqartumiittut annertuumik sukumiisumillu misissuiffigineqassallutik. Kalaallit matuma siuliani taaneqartutut nunani allani naalagaaffimmi innuttaassuseqartutut isigineqassapput.

Schengen-imi suleqatigiinnermut danskit ilaalernissamik akuersinermut isumaqatigiissutaanni artikel 5, imm. 2-imik atuinissamut tunngaviusup atorunnaanerata Kalaallit Nunaannut qanoq toqqaannanngitsumik sunnuteqarsinnaanerata oqaatiginissaanut, annertuumik politikikkut aningaasaqarnikkullu naliliinissaq apeqqutaavoq.

Naliliinermi tassani ilaatigut Kalaallit Nunaata aamma danskit naalagaaffiata sinnerata akornanni inunnik misissuisarnerup aamma nunani avannarlerni naalagaaffiit sinnerisa aamma Schengen-imi naalagaaffiit akornanni inunnik misissuisarnerup sukannernerulernera, Kalaallit Nunaanni inuusutissarsiortunut inunnullu

Kalaallit Nunaanni najugaqartunut imaluunniit nunassinnissamik kissaateqartunut qanoq annertutigisumik nanertuutaasutut isigineqassanersoq naliliineq ilaassaaq. Kisiannili ersarippoq, sukannernerusumik nakkutiginninnissamat isumalluutissat annertuumik annertunerulertussaammata aammalu misissuisarnerup ingerlanneqarnissaanut atortussanik nutaanik inerisaasoqartussaammata, tamanna Kalaallit Nunaata aamma Schengen-imi sumiiffiit akornanni timmisartumik angallannerup ingerlanneqarneranut suliaqarnikkut aningaasaqarnikkullu sunniuteqarnerlussasoq.

Pissutsit taakkua Savalimmiut nunanit allamiunut suliassaqarfimmi aamma killeqarfinni nakkutiginninnermi akisussaaffimmik tigusinissaanik uninngatitsipput, aammalu akisussaaffimmik tigusinissamat, illuatungeriit isumaqatigiisummik atsioqatigiissuteqarfigisimasaraluannut aqqutissarsiniarneq Savalimmiunut Danmarkimullu ajornakusoorpoq.

INASSUTEQAAT

> Nalilliisoqartariaqarpoq nunanit allamiunut suliassaqarfimmi aamma killeqarfinnik nakkutiginninnermi akisussaaffiup tiguneqarnerani Kalaallit Nunaanni aatsitassanut suliassaqarfimmut sulisussanik tikerartitsinissamat eqaatsumik suleriaaseqarnissaq qulakkeerneqassanersoq, imaluunniit suleriaatsit eqaatsut Danmarkimi Nunanit allamiunut aqutsisoqarfimmut aamma suliassaqarfimmi oqartussaasunik allanik suleqateqarnerit inerisarneqarnerisigut anguneqarsinnaanersut.

4. EQIKKAANEQ

Nassuiaammi tamarmi takuneqarsinnaasutut nunanit allamiunut suliassaqarfimmi pisariinnerusumik eqaannerusumillu ingerlatsilernissamut periarfissat tamakkiisumik takuneqarsinnaalernissaannut suli suliassat aaqqiivigineqartussat arlalippassuupput. Taamaappoq maannakkut sinaakktissat Danmarkip suliassaqarfimmi oqartussaaffigisaasa iluanni aqutsineq ingerlatiinnarneqassappat, aammalu Namminersorlutik Oqartussat nunanit allamiunut suliassaqarfimmi aamma killeqarfinni nakkutiginninnermi akisussaaffimmik tigusinissamut suliap ingerlaneraniq aallartitsinissamik toqqaassagaluarpat.

4.1 Inassuteqaatinut takussutissiaq aamma sulinerup ingerlaqqinnissaanut piffissanut pilersaarutit

Matuma kinguliani suliassat nunanit allamiunut suliassaqarfiup annertunerusumik paasiniarnissaanut atatillugu aaqqiivigineqartussat Naalackersuisut kissaateqarfigisai allattorneqarput, ilanngullugu suliassaqarfimmi akisussaaffimmik tiguisinnaaneq.

Naalackersuisoqarfiup danskit Nunanit allamiunut aqutsisoqarfiannik sulegateqarnera

Naalackersuisut kissaatigaat –

1. Naalackersuisoqarfimmi tusarniaanermut atatillugu, assersuutigalugu UdlændingInformations Portalen aqutigalugu Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfimmit qinnuteqartumut, imaluunniit maannakuusutut qinnuteqarnermik suliarisamut uppersaatissanut tamanut attavqrasinnaaneq Naalackersuisoqarfiup kissaatigaa. Tamanna Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfiup september 2013-imi Kalaallit-nunaannut tikeraarneranni atsioneraarput. Akissuteqarfigineqarnissaq naatsorsuutigineqarpoq

2. Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfiup paasissutissat Kalaallit Nunaannut sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinik qinnuteqaatinut atatillugu aalajangiinernut tunngasut, immaqqa kinaassusaat ilisarnarunnaarsillugu, tunniuttuartassavai, taamaalilluni suliassaqarfimmi paasissutissanut pitsaannerusumik paasinnittoqarsinnaalissalluni. Paasissutissanik tunniussisarnermut najoqqutassaq piffissami takkuttussami ineriartortinneqassaaq, taamaalillutik Namminersorlutik Oqartussat sapinngisamik annerpaamik ilisimasassanik pissarsissallutik.

3. Batch atorlugu atorfinitsitsisarnernut tulluarnerusumik malittarisassiornissamut ineriartortitsinissamik Naalackersuisoqarfik isumaginnissaaq.

Piffissamut pilersaarut aamma naammassisimasassaq: Qulaani pineqartut inernerisaat Naalackersuisumut Naalackersuisoqarfiup saqqummiutissavai, taamaalillutik Nunami Namminerimi Suliffeqarnermi Siunnersuisooqatigiinni 2013-imi novembari-decembarimi oqaluuserisanut ilanngunneqarsinnaatilerlugit.

Sulisartunit nunanit allaneersunit Nakkutilliisarfiliorneq

Naalackersuisut kissaatigaat –

1. Nunanit allamiunut Aqutsisoqarfimmik, AKILERAARTARNERMIK, Kalaallit Nunaanni Politiinik aamma Sullivinnik Nakkutilliisoqarfimmik Kalaallit Nunaanni nunanit allanit sulisartut nakkutiguarfissaannik aaqqissuussiniarneq pillugu Naalackersuisoqarfik oqaloqatiginninneq aallartissimavaa.

Piffissamut pilersaarut aamma naammassisimasassaq: Ukiup naanera sioqqullugu nakkutilliivimmik pilersitsinissaq ingerlassaqarnissarlu siunertarlugit oqartussaasut 21. oktobarimi naapissapput. Nunami Namminermit Suliffeqarnermi Siunnersuisooqatigiinnut tamanna pillugu 2013-imi novembari/decembarimi nassuiaassutigineqassaaq.

Nunami Namminermit suliffeqarnermi siunnersuisooqatigiit

Naalackersuisut kissaatigaat –

1. Kalaallit Nunaanni sulisussat nunaqavissut annertunerusumik salliutinneqarnissaat aammalu tamanut ammasumik ataatsimoorussamik Suliffissanut nittartakkamik, suliffeqarfiit atorfinni inuttassarsiullutik allagarsiissutaannut, sulisussanik nunaqavissunik suliffeqanngitsunik pissarsiornermi, kommunini Suliffissarsiuussisarfinnut atorfinnik inuttaqanngitsunik ingerlatitseqqinnermut aammalu suliassaqarfimmi maleruagassanut tunngatillugu ilitsersuisarnermut eqiteruffiusinnaasumik pilersitsinikkut atorfinni inuttassarsiulluni allagarsiissutit imarisaannik annertunerusumik nakkutiginninnissaq qulakkeerineqassaaq.

2. Qinnuteqartunut sulisussaaleqineq tunngavigalugu nunamut tikisinneqartussatut kissaatigineqartunut qinnuteqarnermi periaatsinik eqaannerulersitsiniarluni innuttaasunik suliffeqarfinnillu ilitsersuisarnermut isumalluutininik annertunerusunik atugassiisoqartariaqarnerisooq isumaliutersuutigineqassaaq.

Piffissamut pilersaarut aamma naammassisimasassaq: Nunami Namminermit suliffeqarnermi siunnersuisooqatigiit 2013-imi novembari/decembarimi matuma siuliani allassimasut oqallisigineqarnissaat siunertarlugu naapeqatigiissapput. Inassuteqaatit Naalackersuisoqarfimmi suliagarnermik ingerlaqqinnissamut tunngaviussapput.

Nunanit allamiunut suliassaqarfimmi ilisimasat annertunerusut Naalackersuisoqarfimmit paasiniarneqarnissaat

Naalackersuisut kissaatigaat –

1. ILO-mi isumaqatigiissutinut tunngatillugu suleqatigiissitaliap inerniliineri, qulaajaaneq naammassereerpat, nunanit allamiunut suliassaqarfimmi suliagarnermi pisussami ilaatinneqassasut.

2. Naalackersuisoqarfiup paasiniassagaa, nunat allat, assersuutigalugu Islandip, sulisussanik annertoorsuarmik tikerartitsinermit atatillugu pisariaqartitsinerit assigiinngitsut, nunanit allamiunut suliassaqarfimmut atatillugu, kisiannili aamma peqqinnissaqarfimmi sullississutinut assigisaannullu atatillugu pilersimasut qanoq iliorlutik pakkersimaarsimaneraat. Islandimi oqartussaasut Alcoa sanaartorfigineqarneranit misilittagaqarput.

3. Naalackersuisoqarfiup suliassat amerlassusaasa annertusinerat eqqarsaatigalugu suliassanik sularinnittarnermut tunngatillugu suliagarnermi aningaasaqarnermilu pissutsit misissussagai, ilanngullugit IT-

mi periaatsinik, sulisunik ilinniartitsinissanik, suliffeqarfinnik ilitersuisarnissamik ilaalu ilanngullugit pisariaqartitsineq.

Piffissamut pilersaarut aamma naammassisimasassaq: Tamatuminnga Naalackersuisoqarfik suliaqqqissaaq, upernaamilu 2014-imi Naalackersuisumut saqqummiussassami siunnersuummi inerniliissutaagallartut ilanngutissallugit.

Nunanit allamiunut suliassaqarfimmi aamma killeqarfinni nakkutiginnittarnermi akisussaaffimmik tigusinissamik suliaqarnerup ingerlaqqinnissaa

Apeqquutit makkua paasiniarneqassasut Naalackersuisut kissaatigaat:

1. Qimaasutut qinnuteqartunut aamma qimaasunut suliassaqarfimmi upalungaarsimanermik pisariaqartitsineq maleruagassallu erseqqinnerusumik misissorneqassasut aammalu tamatumunnga atatillugu aningaasartuutaasussat nassuiarneqassasut.

2. Paasiniarneqassasoq ajornannginnersoq aammalu nunanit allamiunut suliassaqarfimmi Kalaallit Nunaata akisussaaffimmik tigusinerani danskit imaluunniit allat aallartitaqarfiannik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutit suut pisariaqassanersut.

3. Misissorneqassasoq Kalaallit Nunaat Schengen-imi suleqatigiinnermut tunngatillugu qanoq inissisimanersoq. Periarfissat unammillerfissallu nutarternissaat suliarisariaqarpoq. Tassunga ilanngullugu paasiniarneqartariaqarpoq Schengen-imi suleqatigiinnermi ilaajunnaarneq Kalaallit Nunaata nunani avannarlerni pas-imut tunngatillugu peqatigiinnermut tunngatillugu inissisimananut qanoq sunnuteqassanersoq. Tamatuma saniatigut paasinarsinneqartariaqarpoq Schengen-imi suleqatigiinnermut Kalaallit Nunaata pisortatigoortumik ilanngunnissaa Namminersorlutik Oqartussat nunani tamalaani suliaqarnissamut periarfissaqarnerata iluani ajornannginnersoq, imaluunniit Kalaallit Nunaat Schengen-imi immikkoortortatut ilaasutut inissisimalernissamik angusaqarsinnaanersoq.

4. Misissorneqartariaqaralarpoq Kalaallit Nunaat nunani tamalaani isumaqatigiissutinut arlalinnut naleqqiullugu qanoq inissisimanersoq, aammalu nunanit allamiunut suliassaqarfimmi aamma killeqarfinni nakkutiginninnermi akisussaaffimmik tigusineq taakkunani qanoq malitseqassanersoq.

Piffissamut pilersaarut aamma naammassisimasassaq: Suliaqarneq 2014-imi Ukiaanerani ataatsimiinnermi saqqummiussinissaq siunertaralugu, akisussaaffimmik tigusinermi periarfissanut nassuiaammik sukumiisumik inernejartariaqarpoq.

5. ATUAGASSIAT

J. E. Dølvik, & L. Eldring: "EU-mi nunanit nutaanit Nunanut avannarlernut sulisartut nuttartarnerat – ineriartornermi ersiutit sunniutaasullu" (2008)

L. Eldring, K. Ahlberg & K. Pedersen: "Inuiaqatigiinni appasinnerusumik inissisimatitsinermik akiuiniarnermi Suliffinnik nakkutillisoqarfiup inissisimaffii, periaasii sakkussaalu: Nunani avannarlerni misiliutitut misissuineq" (2013)

"Inuiaqatigiinni appasinnerusumik inissisimatitsinermik akiuiniarneq pillugu Ataatsimiititaliamit nalunaarusiaq" (2012)

"Qallunaat naalakkersuisuisa kiisalu savalimmiormiut naalakkersuisuisa Savalimmiuni killerqarfinnik nakkutiginninnermut tunngatillugu Isumaqatigiissutissamut ilusiliareqqaasaq"

J. H. Danielsen: "Isumaliutissiissut. Savalimmiut nunani avannarlerni pas-imut tunngatillugu peqatigiinnermut aamma Schengen-imi suleqatigiinnermut tunngatillugu inissisimanera" (2012)

K. U. Kjær: "Kalaallit Nunaanni nunanit allamiunut inatsimmut nutaamut tunngatillugu allakkiaq" (2009).

Arbejdseftirlitid 2008/1: "Nunanit allamiunik sulisoqarneq aamma sulinermi avatangiisit" (2008)

www.nyidanmark.dk – Nunanit allamiunut aqutsisoqarfiup nittartagaa

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik: "2008-imi nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissutinik qinnuteqaatit" (2010)

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik: "Sulisussanut avataaneersunut tunngatillugu immikkut naatsorsuineq" (2013)

Namminersorlutik Oqartussat: "Namminersorlutik Oqartussani nunanit allamiunut suliassanik suliarinnittarnermut ilitsersuut" (2013)

Innlendismálarráðid: "Umiarsuarnik amutsivimmumt sisalerinermik suliaqarnermik pilersuinnermut atatillugu pilersuisumi Polen-imeersumi sulisunut sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutinut tunngatillugu apeqquteqarnermut tunngatillugu suliassamik paasinarsitsineq" (2006)

Naalakkersuisut: "Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornermut suliassat angisoorsuit piviusunngortinneqarnissaannut atugassarititaasussanut killissaliussat pillugit nassuiaat" (2012)